

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

VYHODNOCENÍ ŠETŘENÍ SOCIÁLNÍCH PODNIKŮ PO 6 MĚSÍCÍCH OD ZAČÁTKU PODPORY Z OPZ (PRŮBĚŽNÁ ZPRÁVA)

Vypracovalo:

Oddělení evaluací (802)
Sekce evropských fondů
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčnickém právu 1, 128 01 Praha

Kontaktní osoby:

Mgr. Simona Lipková, Anna Rokosová, Ing. Ondřej Vrba
simona.lipkova@mpsv.cz, anna.rokosova@mpsv.cz, ondrej.vrba@mpsv.cz

Srpen 2021

Obsah

1	Cíl a průběh šetření	4
2	Výsledky šetření	6
2.1	OBECNÉ CHARAKTERISTIKY	6
2.2	CHARAKTERISTIKY PŘED ROZŠÍŘENÍM.....	8
2.3	PŘÍPRAVA A FINANCE	10
2.4	MOTIVACE	13
2.5	NASTAVENÍ DOTACE A PODPORY.....	19
3	Příloha: Projekty zahrnuté do vyhodnocení.....	32

Seznam tabulek

Tabulka 1: Zaměření dotace podpořených podniků	6
Tabulka 2: Obec realizace dle krajů.....	6
Tabulka 3: Oblasti působení sociálních podniků	7
Tabulka 4: Počty zaměstnanců v průměrném sociálním podniku.....	8
Tabulka 5: Zastoupené cílové skupiny.....	8
Tabulka 6: Specifikace cílové skupiny osob se zdravotním postižením.....	9
Tabulka 7: Využití jednotlivých způsobů podpory pro přípravu podpořeného podnikatelského plánu.....	10
Tabulka 8: Předjednání budoucí odběratelé	11
Tabulka 9: Předběžně domluvený podíl pracovníků se znevýhodněním	12
Tabulka 10: Důvody výběru předmětu podnikání.....	14
Tabulka 11: Odhodlání realizovat záměr i bez podpory z OPZ (Vznik zcela nového sociálního podnikání nebo rozšíření o divizi sociálního podnikání)	16
Tabulka 12: Odhodlání realizovat záměr i bez podpory z OPZ (Rozšíření stávajícího sociálního podnikání o novou/další sociálně podnikatelskou aktivitu).....	16
Tabulka 13: Motivace pro rozšíření stávajícího sociálního podnikání.....	17
Tabulka 14: Změna podmínek pro sociální podnikání v průběhu času	18
Tabulka 15: Prostor pro zlepšení srozumitelnosti výzvy	20
Tabulka 16: Konkrétní omezení výzvy	22
Tabulka 17: Doporučení pro nastavení podpory sociálního podnikání.....	24
Tabulka 18: Změna podmínek pro sociální podnikání v průběhu času	26
Tabulka 19: Nejvhodnější právní forma pro sociální podnikání	28
Tabulka 20: Dodatečné komentáře	30

Seznam grafů

Graf 1: Hospodářské výsledky podniků před podporou rozšíření podnikání.....	9
Graf 2: Užitečnost jednotlivých způsobů podpory dle příjemců z výzvy.....	11
Graf 3: Další zdroje financování podniku mimo podporu z OPZ	12
Graf 4: Zkušenosti iniciátorů sociálního podnikání	13
Graf 5: Souhlas s tvrzením - „Nastavení výzvy bylo omezující. Některé aktivity, které jsme chtěli do projektu zařadit, jsme kvůli nastavení výzvy museli vynechat.“	22

1 Cíl a průběh šetření

Dotazníkové šetření pro příjemce podpory sociálního podnikání je jednou ze součástí širšího vyhodnocení přínosů podpory sociálního podnikání v OPZ. Dotazník pro příjemce podpory je rozdělený do čtyř částí¹ – respondenti ho postupně vyplňují (budou vyplňovat) 6 měsíců od začátku podpory (projektu), 12 měsíců od začátku podpory, těsně po ukončení podpory a poté 12 měsíců po ukončení podpory. Dotazník je distribuován a vyplňován elektronicky.

Cílem tohoto dotazníku je vyhodnotit realizaci projektu, předpoklady udržitelnosti, ale také zmapovat potřeby sociálních podniků z hlediska poradenství, finančních nástrojů či nastavení podnikatelského prostředí.

Do aktuálního průběžného vyhodnocení byly zařazeny odpovědi sesbírané do 31. 5. 2021. Jedná se o odpovědi za 147 projektů. Toto vyhodnocení se týká sociálních podniků (projektů) podpořených v rámci výzev OPZ č. 15 - Podpora sociálního podnikání, č. 26 - Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám, č. 47 - Výzva pro MAS na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje, č. 67 - Podpora sociálního podnikání, č. 105 - Podpora sociálního podnikání v Praze a č. 129 - Podpora sociálního podnikání.

V rámci výzvy č. 15 bylo podpořeno celkem 16 sociálních podniků, jeden ovšem nezačal s realizací. Třináct podniků bylo podpořeno na celkovou dobu 24 měsíců, jeden podnik na 18 měsíců a jeden na 14 měsíců.

V rámci výzvy č. 26 byly podpořeny dva sociální podniky, oba na celkovou dobu 24 měsíců.

Výzva č. 47 čítá k datu aktuálního vyhodnocení (odpovědi sesbírané do 31. 5. 2021) celkově 62 podpořených podniků, do tohoto šetření je však zařazeno 42 projektů. Tři projekty odstoupily od realizace hned v počátku podpory, u 12 projektů nebylo možné dotazníky od projektů získat² a 5 projektů má začátek realizace na konci roku 2020 či v průběhu roku 2021, nejsou tak zařazeny do tohoto průběžného zhodnocení. Původně bylo celkem 12 projektů zařazených do tohoto šetření podpořeno na dobu 12, 13, 16, 18, 20 nebo 22 měsíců, 29 projektů na dobu 24 měsíců a jeden projekt na dobu 26 měsíců. Doba podpory se však, povětšinou v období spojeném s pandemií COVID-19, u části projektů změnila.

V rámci výzvy č. 67 bylo celkově podpořeno 21 sociálních podniků, jeden z nich na celkovou dobu 27 měsíců, 15 z nich na celkovou dobu 24 měsíců, další dva na dobu 23 a 20 měsíců, dva na dobu 18 měsíců a jeden na dobu 15 měsíců.

V rámci výzvy č. 105 byly podpořeny dva projekty, a to na dobu 24 měsíců.

V rámci výzvy č. 129 bylo podpořeno celkově 67 projektů, do vyhodnocení jich však vstupuje 65, jelikož dva projekty nezačaly s realizací. Původně bylo 10 projektů podpořeno na dobu 12, 15, 17 nebo 18 měsíců, další dva projekty na dobu 21 a 22 měsíců a 53 projektů na dobu 24 měsíců. Doba podpory se však, povětšinou v období spojeném s pandemií COVID-19, u části projektů změnila.

---

¹ U projektů, jejichž podpora trvá jinou dobu než 24 měsíců, je rozdělení dotazníku do jednotlivých částí mírně odlišné.

² Důvodem byla neaktualizovaná data v informačním systému, což mělo za následek chybné načasování distribuce dotazníků.

Složení podpořených podniků je podrobně zachyceno v příloze této zprávy spolu s určením, zda došlo k zahrnutí daných sociálních podniků do tohoto průběžného vyhodnocení zaměřeného na příjemce podpory.

2 Výsledky šetření

2.1 OBECNÉ CHARAKTERISTIKY

- Do průběžného vyhodnocení šetření sociálních podniků po 6 měsících od začátku podpory z OPZ vstoupilo celkem 147 respondentů. 44 procent podpořených projektů se týkalo vzniku zcela nového sociálního podniku, 35 procent projektů získalo dotaci na rozšíření stávajícího sociálního podnikání o novou/další sociálně podnikatelskou aktivitu a dále zbylých 21 procent na rozšíření stávajícího běžného podnikání o divizi sociálního podnikání.

Tabulka 1: Zaměření dotace podpořených podniků

Na co využijete získanou dotaci z OPZ?	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
vznik zcela nového sociálního podniku	65	44 %
rozšíření stávajícího sociálního podnikání o novou/další sociálně podnikatelskou aktivitu	51	35 %
rozšíření stávajícího běžného podnikání o divizi sociálního podnikání	31	21 %

N=147

- Největší zastoupení v tomto průběžném vyhodnocení mají sociální podniky v Moravskoslezském a Středočeském kraji, v nichž má místo realizace shodně 21 podniků (14 procent). Následují Jihočeský kraj (zastoupení 16 podniků, tedy 11 procent) a Jihomoravský kraj (se zastoupením 14 podniků, tedy 10 procent). Nejmenší zastoupení v rámci průběžného vyhodnocení má Hlavní město Praha, kde mají místo realizace jen tři podniky (jeden z nich společně se Středočeským krajem).

Tabulka 2: Obec realizace dle krajů

Kraj realizace	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Moravskoslezský	21	14 %
Středočeský	21	14 %
Jihočeský	16	11 %
Jihomoravský	14	10 %
Olomoucký	13	9 %
Ústecký	12	8 %
Královehradecký	9	6 %
Liberecký	9	6 %
Pardubický	9	6 %
Vysočina	9	6 %
Plzeňský	4	3 %
Zlínský	4	3 %
Karlovarský	3	2 %
Hlavní město Praha	2	1 %
Hlavní město Praha + Středočeský	1	1 %

N=147

● Z odpovědí na otázku týkající se oblasti působení jednotlivých sociálních podniků vyplývá, že největší počet podniků působí v oblasti potravinářské výroby a prodeje (celkem 48 podniků, třetina z celkového počtu). Dále jsou nejčastěji zastoupené odvětví pohostinství a stravovací služby a prodejní činnost (celkem shodně 26 podniků v rámci těchto odvětví). Naopak nejméně podniků působí v oblasti informačních technologií, celkem 7 sociálních podniků. V oblasti ostatní služby (celkem 42 odpovědí) se objevily oblasti působení jako například administrativní služby či jejich outsourcing, působení v oblasti zdravého životního stylu (masérské služby, fitness, výživové poradenství), údržba zeleně či kulturní krajiny, ICT a opravářské či renovační služby. V oblasti ostatní výroby (celkem 32 odpovědí) uvedlo 9 sociálních podniků jako oblast působení dřevovýrobu a zakázkovou výrobu dřevěných produktů, dále se zde objevila například textilní výroba, výroba krmiv, polygrafická výroba, výroba chemických látek a přípravků či výroba obalů a dekoračních předmětů.

Tabulka 3: Oblasti působení sociálních podniků

Oblast působení sociálních podniků	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
potravinářská výroba a prodej	48	33 %
pohostinství, stravovací služby	26	18 %
prodejní činnost	26	18 %
úklidové služby, údržba nemovitostí	18	12 %
lesnictví a zahradnictví	14	10 %
technické a komunální služby	10	7 %
prádelenské služby	9	6 %
stavební činnost	9	6 %
informační technologie	7	5 %
ostatní služby	42	29 %
ostatní výroba	32	22 %

N=147 // Respondenti mohli vybrat více možných odpovědí.

2.2 CHARAKTERISTIKY PŘED ROZŠÍŘENÍM

● V rámci tohoto oddílu byly sledovány charakteristiky před rozšířením u 51 sociálních podniků, které rozšiřovaly své podnikání o novou/další sociálně podnikatelskou aktivitu. O dotaci na rozšíření požádaly podniky v průměru 6 let od svého založení. Dané podniky zaměstnávaly v průměru 28 zaměstnanců, z toho 23 zaměstnanců se znevýhodněním, tj. znevýhodnění zaměstnanci v průměru tvořili zhruba 82 procent pracovní síly. Průměrný součet všech úvazků v podnicích byl 18, z toho byl průměrný součet úvazků zaměstnanců se znevýhodněním 14, což tvoří zhruba 78 procent celkových úvazků.

Tabulka 4: Počty zaměstnanců v průměrném sociálním podniku

Počty zaměstnanců	
Průměrný počet zaměstnanců	28
- z toho průměrný počet zaměstnanců se znevýhodněním	23
Průměrný součet úvazků ve firmě	18
- z toho průměrný součet úvazků zaměstnanců se znevýhodněním	14

N=51

● Nejčteněji zastoupená cílová skupina zaměstnaná před aktuálním rozšířením byla tvořena z osob se zdravotním postižením. Tato skupina byla zaměstnávána v 78 procentech podniků. Druhou nejčastěji zastoupenou cílovou skupinou byla skupina osob dlouhodobě či opakovaně nezaměstnaných, zastoupena v 35 procentech podniků, a třetí nejčastější byla cílová skupina příslušníků národnostních menšin a marginalizovaných společenství, která byla zastoupena v 16 procentech podniků. Naopak nejmenší zastoupení v těchto sociálních podnicích měly skupiny osob ohrožených či závislých na návykových látkách (3 podniky) a skupina cizinců a migrantů (2 podniky). Do kategorie jiné cílové skupiny byly řazeny osoby ohrožené vícenásobnými riziky (pobírající příspěvek na živobytí) a odsouzení ve výkonu trestu, dohromady v zastoupení ve dvou podnicích.

Tabulka 5: Zastoupené cílové skupiny

Struktura cílové skupiny	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
osoby se zdravotním postižením	40	78 %
osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané	18	35 %
příslušníci národnostních menšin a marginalizovaných společenství	8	16 %
osoby pečující o osobu blízkou	7	14 %
mládež a mladí dospělí	5	10 %
osoby po výkonu trestu	4	8 %
osoby ohrožené závislostmi či závislé na návykových látkách	3	6 %
cizinci, migranti	2	4 %
jiná cílová skupina	2	4 %

N=51 // Respondenti mohli vybrat více možných odpovědí

- Nejčastěji zaměstnávanou skupinu osob se zdravotním postižením tvořily osoby s tělesným postižením (zaměstnávalo ji 8 z 10 podniků, které mají mezi pracovníky nějakou osobu se zdravotním postižením). Nadpoloviční většinu tvořily též projekty s osobami s duševním onemocněním (55 procent). Mezi méně zastoupené skupiny patřily osoby s mentálním postižením, osoby se smyslovým (zrakovým, sluchovým) postižením a osoby s kombinovaným postižením.

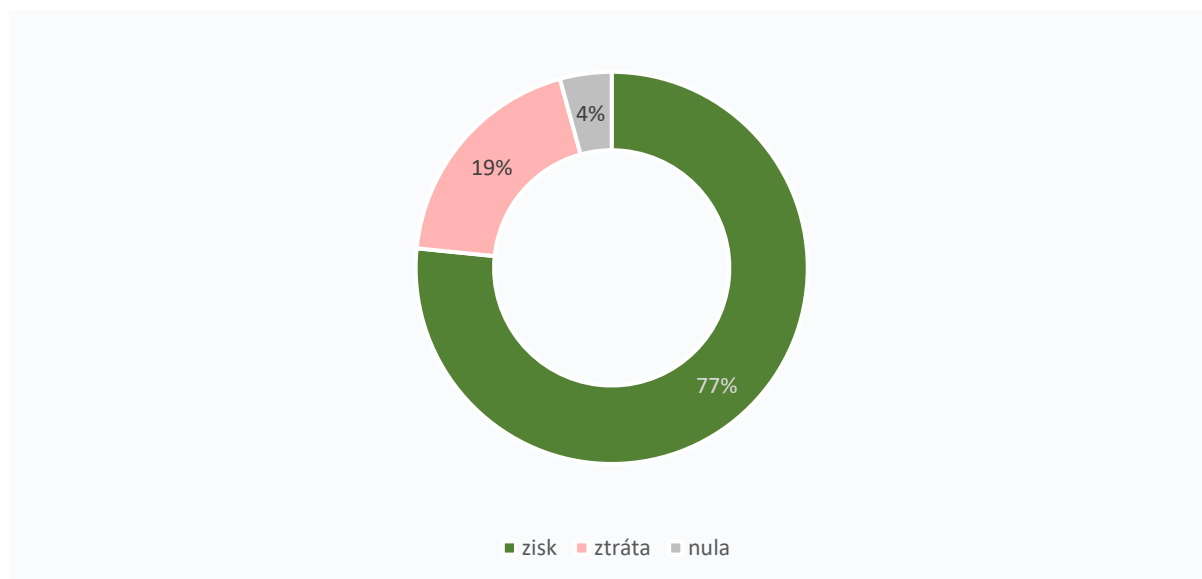
Tabulka 6: Specifikace cílové skupiny osob se zdravotním postižením

Specifikace skupiny „osob se zdravotním postižením“	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
osoby s tělesným postižením	32	80 %
osoby s duševní nemocí	22	55 %
osoby s mentálním postižením	15	38 %
osoby se smyslovým (zrakovým, sluchovým) postižením	13	33 %
osoby s kombinovaným postižením	13	33 %

N=40 // Respondenti mohli vybrat více možných odpovědí

- Sociální podniky, které získaly podporu na rozšíření svého podnikání o novou/další sociálně podnikatelskou aktivitu, byly většinou dle sdělených údajů před získání podpory v zisku (77 procent). Zhruba pětina byla ve ztrátě (19 procent) a 4 procenta podniků zaznamenala v rámci hospodaření nulu.

Graf 1: Hospodářské výsledky podniků před podporou rozšíření podnikání

N=47³

³ Čtyři odpovědi byly z vyhodnocení této otázky vřazeny z důvodu logické nekonzistence.

2.3 PŘÍPRAVA A FINANCE

- Pouze pět sociálních podniků nevyužilo při přípravě podpořeného podnikatelského plánu žádné podpory. Ostatní podniky nejčastěji využívaly osobní konzultace s referenty OP LZZ / OPZ, kdy tuto podporu využilo celkově 97 sociálních podniků (68 procent). Často zmiňovaná byla i podpora v podobě seminářů organizovaných v rámci projektu „Podpora sociálního podnikání v ČR“, kdy tuto podporu využilo celkově 81 podniků (57 procent) a konzultace s experty v rámci projektu „Podpora sociálního podnikání v ČR“ (72 podniků; 51 procent). Podpora formou stáže v sociálním podniku byla zmíněna nejméně často, tuto podporu využilo 16 sociálních podniků (11 procent).

- Mezi jiné způsoby podpory (celkem 15 odpovědí) respondenti zařadili ESF fórum, semináře KPMG či program Sociální bankovníctví organizovaný Českou spořitelnou, konzultace se zástupci již fungujících sociálních podniků a zastřešujícími organizacemi sociálních podniků (např. Klastř sociálních inovací a podniků SINEC Ostrava, Tessea) či s odborníky z praxe. Někteří respondenti své záměry konzultovali i se zástupci vysokých škol, běžných podniků, funkcionáři Místních akčních skupin či pracovníky Agentury pro sociální začleňování.

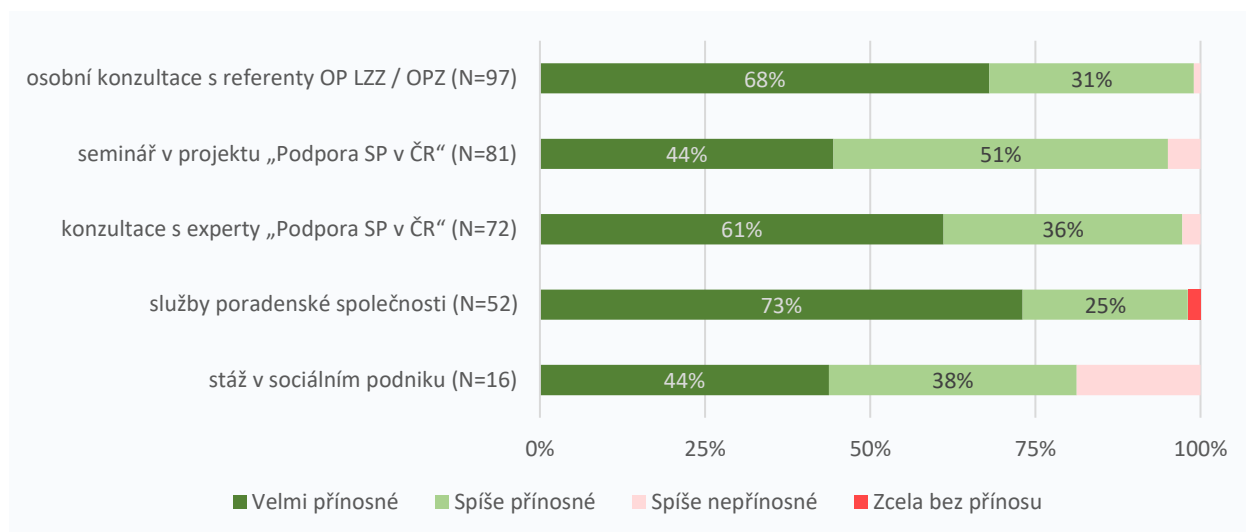
Tabulka 7: Využití jednotlivých způsobů podpory pro přípravu podpořeného podnikatelského plánu

Typy podpory	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
osobní konzultace s referenty OP LZZ / OPZ	97	68 %
seminář organizovaný v rámci projektu „Podpora sociálního podnikání v ČR“	81	57 %
konzultace s experty v rámci projektu „Podpora sociálního podnikání v ČR“	72	51 %
služby poradenské společnosti	52	37 %
stáž v sociálním podniku	16	11 %
jiné způsoby podpory	15	15 %

N=142 // Respondenti mohli vybrat více možných odpovědí

- Respondenti hodnotili také užitečnost jednotlivých způsobů podpory pro výsledný úspěch projektu při žádosti o dotaci z OPZ. Všechny využívané způsoby podpory byly převážně vnímány jako „velmi přínosné“ či „spíše přínosné“, takto pozitivně hodnotilo všechny podpory kromě stáže v sociálním podniku přes 90 procent respondentů, u stáže to bylo celkem 82 procent respondentů. Největší podíl hodnocení „velmi přínosná“ byl u služeb poradenské společnosti (v 73 procentech), kde se ale také objevila jediná odpověď „zcela bez přínosu“. Vysoký podíl hodnocení „velmi přínosná“ byl také u osobní konzultace s referenty OP LZZ / OPZ (68 procent) a u konzultace s experty v rámci projektu „Podpora sociálního podnikání v ČR“ (61 procent).

Graf 2: Užitečnost jednotlivých způsobů podpory dle příjemců z výzvy

N=142

- Respondenti z řad sociálních podniků odpovídali také na to, zda si před zahájením nové podnikatelské aktivity předjednávali budoucí odběratele. Předjednáno více než polovinu z předpokládaného množství odběratelů mělo 30 procent sociálních podniků, méně než polovinu mělo předjednáno 37 procent podniků. 15 podniků (10 procent) nemělo předjednané žádné odběratele. Zbýlých 23 procent podniků bylo zaměřeno na malooběratele.

Tabulka 8: Předjednaní budoucí odběratelé

Měli jste již před zahájením vaší nové podnikatelské aktivity předjednané budoucí odběratele?	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Měli jsme předjednáno více než 50 % z předpokládaného množství odběratelů.	44	30 %
Měli jsme předjednáno méně než 50 % z předpokládaného množství odběratelů.	54	37 %
Odběratele jsme předjednané neměli.	15	10 %
Podnik je zaměřen na malooběratele (např. kavárna).	34	23 %

N=147

- Respondenti odpovídali také na to, jestli měli na novou podnikatelskou aktivitu ještě před podáním žádosti o dotaci předběžně domluvené budoucí pracovníky z řad osob se znevýhodněním. 34 procent respondentů mělo předem domluveno více než 50 procent nových pracovníků, zatímco 17 procent mělo předem domluveno méně než 50 procent nových pracovníků. Téměř polovina respondentů uvedla (48 procent projektů), že neměla předem domluveného žádného pracovníka. Z toho však 25 procent projektů předem provedlo důkladnou analýzu zájmu mezi cílovou skupinou potenciálních pracovníků, 20 procent projektů předpokládalo zájem ze strany cílové skupiny na základě dosavadních zkušeností a zbylá 3 procenta projektů (5 podniků) zájem ze strany cílové skupiny obecně předpokládala.

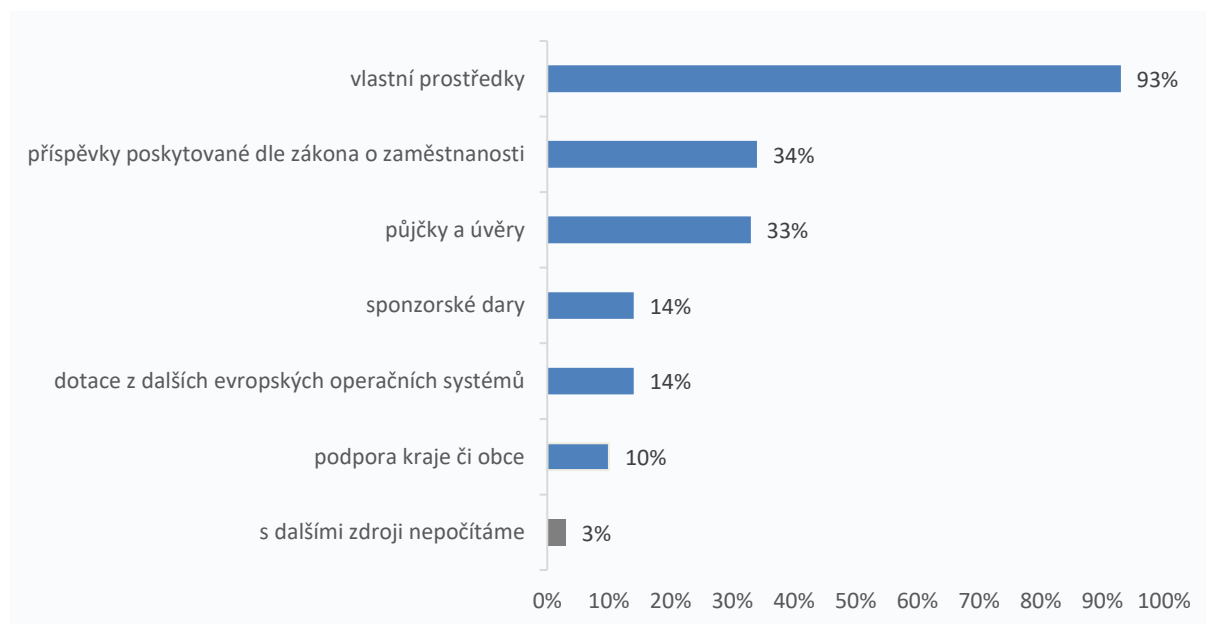
Tabulka 9: Předběžně domluvený podíl pracovníků se znevýhodněním

Předběžně domluvený podíl pracovníků se znevýhodněním	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Měli jsme předem domluveno více než 50 procent nových pracovníků.	50	34 %
Měli jsme předem domluveno méně než 50 procent nových pracovníků.	25	17 %
Neměli jsme předem domluveného žádného nového pracovníka, ale provedli jsme důkladnou analýzu zájmu mezi cílovou skupinou potenciálních pracovníků.	37	25 %
Neměli jsme žádného předem domluveného pracovníka, zájem ze strany cílové skupiny jsme předpokládali na základě našich zkušeností.	30	20 %
Neměli jsme žádného předem domluveného pracovníka, zájem ze strany cílové skupiny jsme obecně předpokládali.	5	3 %

N=147

- Pět podpořených podniků nepočítá během čerpání dotace s použitím dalších zdrojů na financování provozu. Naprostá většina podniků (142 podniků) počítá i s využitím dalších zdrojů. V průměru podniky počítají s dvěma dalšími zdroji. 137 podniků počítá během čerpání dotace s využitím vlastních zdrojů na financování provozu. S markantním procentuálním rozdílem následuje využití příspěvků poskytovaných dle zákona o zaměstnanosti (50 podniků) a půjčky a úvěry (48 podniků). Pouze 15 podniků počítá s využitím podpory kraje či obce.

Graf 3: Další zdroje financování podniku mimo podporu z OPZ

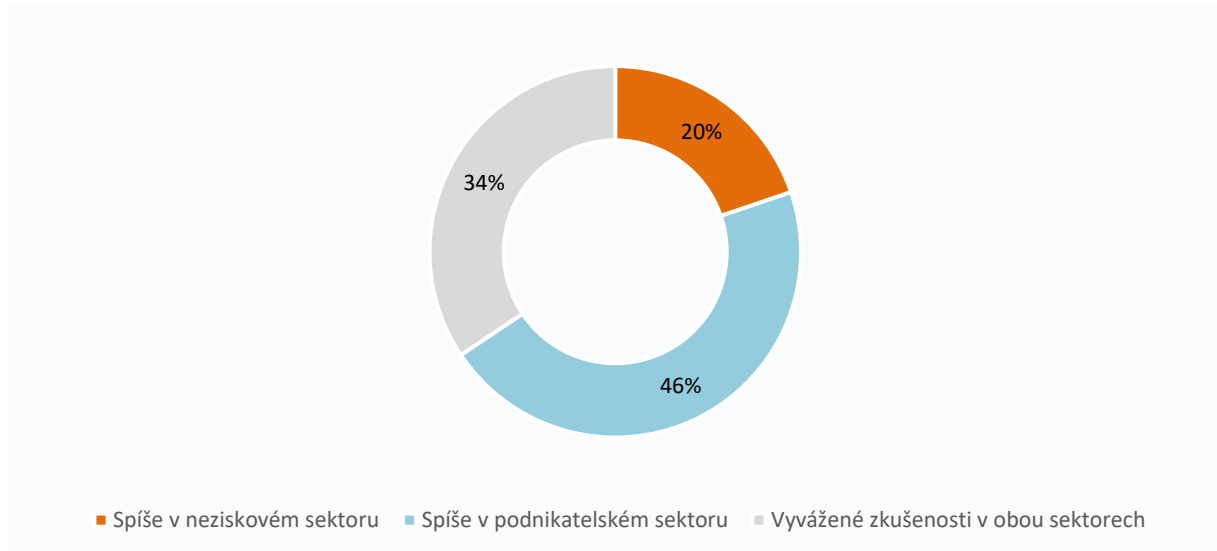

N=147 // * Respondenti mohli vybrat více možných odpovědí

2.4 MOTIVACE

- Iničiátoři zcela nového sociálního podnikání či nové divize sociálního podnikání rozšiřující stávající běžný podnik mají dle odpovědí zkušenost nejčastěji v podnikatelském sektoru. Tuto možnost vybrali realizátoři 44 podpořených podniků (46 procent). Zkušenosti v rámci obou sektorů mělo o něco méně realizátorů, tedy 33 podpořených podniků (34 procent). Zbýlých 19 podpořených podniků (v zastoupení 20 procent) mělo v rámci dotazníku více zkušeností s neziskovým sektorem.

Graf 4: Zkušenosti iničiátorů sociálního podnikání

N=96

- V další otázce měli respondenti uvést, na základě čeho se rozhodli pro zvolený předmět podnikání. Velká část respondentů uvedla výskyt příležitosti na trhu či nedostatečné pokrytí trhu a vysokou poptávku po daných službách ze strany odběratelů, přičemž na tuto skutečnost často realizátoři přišli díky průzkumu trhu a sledování trendů v jednotlivých odvětvích podnikání.

Mezi další často uváděné důvody, na základě kterých se realizátoři rozhodli pro zvolený předmět podnikání, patřily předchozí zkušenosti realizačního týmu v oboru a dobrá orientace na trhu v obdobném oboru podnikání, nebo navázání na dlouholetou tradici. Výhodou byly pro respondenty dosavadní kontakty a osobní vazby. Dalším často uváděným faktorem, který bral realizační tým při výběru předmětu podnikání v potaz, byly možnosti a schopnosti plánované cílové skupiny zaměstnanců. V menším počtu měly zastoupení komentáře, které se zabývaly osobní motivací realizátorů (ať už se jednalo o chuť podnikat, dlouhodobou zálibu v oboru či jinou motivaci), nenáročností oboru z hlediska vstupních požadavků na zaměstnance či předpokladem udržitelnosti projektu po jeho skončení.

Tabulka 10: Důvody výběru předmětu podnikání

- Nejvíce komentářů se týkalo **vysoké poptávky po daných službách** ze strany odběratelů, **výskytu příležitostí na trhu** či **nedostatečného pokrytí trhu**, kdy realizátoři na tuto skutečnost přicházeli díky průzkumu trhu a sledování trendů v jednotlivých odvětvích podnikání.

„Identifikovali jsme prostor na trhu, který je v ČR volný, ale v blízkém zahraničí funguje.“

„Pro vysokou poptávku po výše uvedených službách.“

„Na základě vývoje trendů ve společnosti a na základě průzkumu trhu.“

„Absence podniku v obci i okolí, nabídka pro turisty i základní potřeby pro občany (potravin, posezení).“

„Zajímavá podnikatelská příležitost – nedostatečně pokrytý trh.“

„Vycházeli jsme ze zkušeností, poptávky a průzkumu trhu. Naším záměrem bylo využití kapacity kuchyně pro zpracování ovoce a bylin z okolních sadů, podpora ekologického zemědělství v regionu (oblast CHKO Bílé Karpaty), podpora komunitního trhu a odbytu výrobků mimo jiné i v kavárně v nejbližším městě (Slavičín) a vytvoření pracovních příležitostí pro sociálně znevýhodněnou skupinu (rodiče s dětmi do 10 let a osoby ve věku 55+). Nová zpracovna ovoce a kavárna vytváří nová pracovní místa, podporuje péči o sady a zpracování ovoce z nich, podporuje odběr místních výrobků, propagaci a podporu místní ekonomiky.“

„Tzv. "díra na trhu", velký potenciál do budoucna, již fungující zařízení velmi dobře prosperují, užitečný obor, dobrý pocit z dobře odvedené práce – spokojený klient.“

- Podobně často se též vyskytovaly komentáře, kdy realizátoři zmiňovali výběr svého oboru podnikání díky své **předchozí zkušenosti**, ať už se jednalo o zkušenosti s provozem chráněné kavárny, obecně prospěšné společnosti či práce v sociální službě. Realizátoři si vybraly předmět podnikání také kvůli **dobré orientaci na trhu**, **obdobnému oboru podnikání** anebo vybraný předmět podnikání vnímají **jako navázání na dlouholetou tradici**.

„Provozujeme chráněnou kavárnu, tedy ze zkušenosti.“

„Na základě zkušeností získaných s provozem obecně prospěšné společnosti.“

„K zvolenému předmětu podnikání nás vedla spolupráce se "Školou pro sluchově postižené", kde mimo jiné mají obor "reprodukční grafik". Absolventi tohoto oboru mají vzhledem ke komunikačním problémům složitější uplatnění v oboru. Problémy jsou především při nástupu do prvního zaměstnání. S předmětem podnikání jsme měli zkušenosti i z vlastního dosavadního podnikání, kde jsme si tyto výrobky, popř. služby, zajišťovali dodavatelsky. Předpokladem byly i pracovní zkušenosti členů týmu a dalších odborných spolupracovníků. Konečná podoba předmětu podnikání a jeho konkretizace vycházela z analýzy trhu.“

„Na základě know-how a zkušeností 4 společníků firmy.“

„Na základě vlastních zkušeností se sociálním podnikáním v této oblasti v jiných městech.“

„Na základě zkušeností v oboru u jednatelů společnosti – kontakty, zjištění zájmu o předmět podnikání.“

„Na základě osobních zkušeností práce s cílovou skupinou zaměstnanců (jejich možností a schopností), na základě analýzy chybějících služeb města.“

„Zkušenost s malou výrobou ve Znojmě – ověření si předpokládané poptávky na trhu a možnosti zvládnutí práce s osobami z cílové skupiny.“

„Jedná se o rodinnou tradici. Tento obor chci dát do podvědomí i ostatním a seznámit cílovou skupinu i s prací, která souvisí s přírodou. Je to práce, která má smysl, není to nic uměle vytvořeného, nýbrž jde o péči tvorů, kteří jsou na planetě déle než lidstvo samo. Bez včel by se výrazně snížila biodiverzita rostlinných zdrojů a v extrémních případech by to mohlo přinést hladomor, zapříčinit války o potraviny.“

„100 let tradice.“

„Tradiční odvětví průmyslu v daném regionu.“

- V komentářích se také objevovaly důvody výběru předmětu podnikání na základě **možností a schopností plánované cílové skupiny** zaměstnanců.

„Na základě možností a schopností lidí s mentálním postižením.“

„Vhodná práce pro naši cílovou skupinu.“

„Na základě osobních zkušeností s prací s cílovou skupinou zaměstnanců (jejich možností a schopností), na základě analýzy chybějících služeb města.“

„Zkušenosti s cílovou skupinou v minulosti a v současnosti s jejich přáním být zaměstnán.“

„Na základě předchozí zkušenosti s on-line marketingovými aktivitami. Obsluhu klientů na sociální síti Facebook do té doby obsluhovali zdraví lidé. V tuto chvíli jsme si uvědomili, že tuto "jednoduchou" práci by zvládli i lidé řekněme s fyzickým hendikepem. V rámci CSR (společensky odpovědné firmy) sdílení naší vize nám sociální podnik v tomto oboru přišel jako vhodný. Zároveň jsme zjistili, že žádný takový v České republice ještě neexistuje. Tak jsme si řekli, že by to mohla být pro někoho inspirace.“

- Zbylé komentáře se zabývaly **osobní motivací vlastníků, nenáročností oboru** z hlediska **vstupních požadavků** na zaměstnance či předpokladem **udržitelnosti** projektu po jeho skončení.

„Místo, na kterém jsme vybudovali naše občerstvení je na velmi výhodném místě pro tento druh podniku. To a naše chuť podnikat byly a jsou naším motivátorem.“

„Protože to jsou činnosti, které nás v životě nejvíc baví a mají pro nás smysl.“

„Dlouhodobá záliba a koníček jednatelky společnosti – realizace celoživotního snu. Dlouhodobý zájem o oblast podnikání, dobrá orientace na trhu.“

„Osobní motivace vlastníků, trend zdravého stravování.“

„Spojením neziskové organizace a podnikatelského prostředí, prostřednictvím mecenáše podnikajícího v oboru našeho podnikání. Splnění předem daných kritérií pro vznik podniku – důvěra v ziskovost a udržení na trhu i bez dotací, vhodnost pro naši cílovou skupinu atd.“

„Nenáročnost oboru z hlediska vstupních požadavků na zaměstnance (vzdělání, dovednosti, zkušenosti apod.). Předpoklad udržitelnosti ekonomické i sociální i po ukončení projektu OPZ (předpoklad dostatečné ziskovosti pro dlouhodobé udržení zaměstnanců).“

- Ve skupině respondentů z projektů, které iniciovaly vznik zcela nového sociálního podnikání či nové divize sociálního podnikání rozšiřující stávající běžný podnik, převládalo odhodlání realizovat svůj podnikatelský záměr i bez podpory z OPZ. Toto odhodlání projevilo 54 respondentů z celkových 96 podniků, tedy 56 procent. Z toho 50 respondentů (52 procent) odpovědělo, že by však projekt realizovalo v menším rozsahu. Celkem 35 respondentů (37 procent) by bez podpory z OPZ podnikatelský záměr nerealizovalo. Sedm respondentů uvedlo, že neví, zda by realizovali podnikatelský záměr bez dané podpory.

Tabulka 11: Odhodlání realizovat záměr i bez podpory z OPZ (Vznik zcela nového sociálního podnikání nebo rozšíření o divizi sociálního podnikání)

Realizovali byste svůj podnikatelský záměr i bez podpory z OPZ?	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Realizovali ve stejném rozsahu	4	4 %
Realizovali, ale v menším rozsahu.	50	52 %
Nerealizovali.	35	37 %
Nevím.	7	7 %

N=96

- Vedle toho bylo v rámci skupiny podpořených projektů ještě 51 podniků, které dotaci získaly na rozšíření stávajícího sociálního podnikání o další sociálně podnikatelskou aktivitu – 43 procent z nich (22 podniků) by se do rozšiřování podniku bez peněz z OPZ vůbec nepustilo, 47 procent (24 podniků) by daný podnikatelský plán realizovalo, avšak v menším měřítku. Ve stejném rozsahu by projekt bez peněz z OPZ nikdo z respondentů nerealizoval.

Tabulka 12: Odhodlání realizovat záměr i bez podpory z OPZ (Rozšíření stávajícího sociálního podnikání o novou/další sociálně podnikatelskou aktivitu)

Realizovali byste svůj podnikatelský záměr i bez podpory z OPZ?	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Realizovali, ale v menším rozsahu.	24	47 %
Nerealizovali.	22	43 %
Nevím.	5	10 %

N=51

- 51 podniků, které dotaci získaly na rozšíření stávajícího sociálního podnikání o další sociálně podnikatelskou aktivitu, mělo specifikovat také motivaci pro expanzi.

Některé sociální podniky se rozhodly pro využití příležitosti na trhu, diverzifikaci portfolia služeb z důvodu zvýšení konkurenceschopnosti či reagovaly na zvýšení zájmu ze strany odběratelů. Některým podnikům tak bylo umožněno rozšířit podnikatelskou aktivitu o činnost výroby zboží, které v minulosti nakupovaly od externích dodavatelů. Mnohé podniky se tak snažily též zvýšit obrát podniku, ať už zrychlením výroby, usnadněním práce, rozšířením prostor či zkvalitněním produktů, například prostřednictvím nákupu nových technologií. Dalším velmi častým důvodem pro rozšíření sociálního podniku bylo navýšení počtu pracovních míst pro zástupce cílových skupin.

Tabulka 13: Motivace pro rozšíření stávajícího sociálního podnikání

- Nejvíce komentářů se týkalo **využití příležitosti na trhu, diverzifikace portfolia služeb** za cílem **zvýšení konkurenceschopnosti**, reakce na **zvýšení zájmu ze strany odběratelů** a snahy o **zvýšení obrátu podniku**.

„Rostoucí poptávka po tomto typu služby, kterou jsme zatím neposkytovali. Díky rozšíření jsme schopni nabídnout celé portfolio služeb.“

„Před rozšířením firmy jsme výrobky, které nyní i vyrábíme, pouze dováželi. Zřízení výroby nám umožnilo vyšší flexibilitu dodávek a kontrolu kvality a vyšší efektivitu řešení reklamací, kdy místo likvidace výrobky opravujeme. Zároveň s tím je to pomoc s těžko zaměstnatelnými pracovníky. Většina z nich měla do této doby problém sehnat práci i v zavedených chráněných dílnách. Práce u nás je totiž, díky svému charakteru, vhodná i pro lidi s onemocněním páteře. Není náročná na zvedání předmětů a nevyžaduje stálou polohu v sedě nebo ve stoje.“

„Novou podnikatelskou aktivitou jsme doplnili mimo jiné sortiment stávajícího provozu sociálního podniku, který nám chyběl, neměli jsme možnost ho vyrábět a byli jsme nuceni nakupovat toto zboží od externího dodavatele. Novou aktivitou jsme doplnili rozvíjející se gastro komplex našeho sociálního podniku. Měli jsme také stále volné zájemce o zaměstnání z řad osob s různým typem zdravotního znevýhodnění, kteří nemají možnost pracovat na otevřeném trhu práce. Novou podnikatelskou aktivitou jsme dostali možnost rozšířit počet chráněných pracovních míst pro znevýhodněné osoby.“

„Velká poptávka po dopravní službě pro seniory v lokalitě.“

„Zvýšení konkurenceschopnosti a rozmanitost poskytovaných služeb.“

„Projekt je zaměřen na modernizaci stávajícího podniku. Bylo nutné pořídit nové vybavení, abychom mohli rozšířit sortiment a vrátit dosavadní zapůjčené vybavení.“

„Hlavním důvodem rozšíření sociálního podniku je poskytování nových služeb (truhlářská výroba) za použití moderních výrobních technologií (CNC obráběcí centrum), které umožňuje zaměstnat i pracovníky s postižením – eliminace fyzické a duševní náročnosti. Dalším důvodem je snaha firmy o dlouhodobou konkurenceschopnost, zvýšení zaměstnanosti, zlepšení pracovních i mimopracovních podmínek zaměstnanců.“

„Rozšířit nabídku služeb, zkvalitnit nabízené produkty, zvětšit obrát podniku.“

- Podobně často respondenti zmiňovali **navýšení počtu pracovních míst** pro zástupce daných cílových skupin.

„Udržení a rozšíření nabídky pracovních míst v obci, kde je sociálně vyloučená komunita. Spolupráce s místními dodavateli a odběrateli, která vychází z řady let nějaké spolupráce.“

„Zaměstnání dalších znevýhodněných osob a rozšíření sortimentu.“

„Poptávka po pracovním uplatnění ze strany cílové skupiny (vozičkáři s poškozením míchy). Potřeba většího (dalšího) prostoru pro prodejnu – zájem zákazníků o koupi i zájem o darování použitého oblečení.“

„Tvorba nových pracovních míst pro cílovou skupinu a rozšíření působnosti našeho sociálního podniku.“

- Zbylé komentáře se zabývaly **osobní motivací, změnou vnějších podmínek či udržitelnosti.**

„Vyzkoušet nové věci.“

„Osobní, rodinná – syn je osobou se ZP.“

„Využití pracovních zkušeností našich zaměstnanců, osobnostní růst.“

„Nový impuls, nový okruh zákazníků, nové cílové skupiny zaměstnanců, když cílová skupina osob dlouhodobě nezaměstnaných se vyčerpala.“

„Udržení řemeslné činnosti.“

• Tyto podniky, které již na trhu nějaký čas působí, také odpovídaly na to, jestli se z jejich pohledu od sebe liší podmínky pro sociální podnikání nyní a v době, když začínaly na trhu působit. Část respondentů se u této otázky shodla, že pozitivní změnu vnímají na úrovni větší míry všeobecného povědomí o existenci sociálních podniků a jejich činnosti. Dále byla jakožto pozitivní změna uváděna skutečnost většího množství typů podpory, které příjemce může čerpat při realizaci daného projektu, či snaha o snižování administrativní zátěže projektů.

Na druhou stranu zaznělo doporučení pro tvorbu zákona, který by usnadnil fungování sociálních podniků a zvýšil tak povědomí o jejich fungování. Jiní příjemci vnímají změnu v nárůstu administrativní zátěže, nárůstu regulace či větší konkurenceschopnosti na trhu. Některé komentáře se dotýkaly změn na trhu práce a komplikací spojených s pandemií Covid-19. Mnozí respondenti žádné změny nevnímají.

Tabulka 14: Změna podmínek pro sociální podnikání v průběhu času

- Respondenti ve svých komentářích jako pozitivní změnu uváděli **větší míru všeobecného povědomí o existenci sociálních podniků a jejich činnosti, větší množství typů podpory, které příjemce může čerpat při realizaci daného projektu.**

„Firmy začínají o sociálních firmách vědět. Veřejnost začíná reagovat pozitivně.“

„Spatřujeme nyní pravděpodobně více možností různých typů podpor, bez kterých by pro nás nebylo možné realizovat projekt v takovém rozsahu jako s podporou především evropských fondů.“

„V době, kdy jsme začínali sociálně podnikat, nebyly principy sociálního podnikání známy ve všeobecném povědomí firem, podniků a institucí. S postupujícím časem se toto povědomí výrazně zlepšilo a běžné podniky i instituce jsou pro navazování obchodní spolupráce podstatně více nakloněny a přístupny.“

„V době našeho podnikání běžely dotační tituly z OPZ, což jsme velmi oceňovali. Postupně se zlepšovalo poradenství a informovanost o sociálním podnikání, které nebylo v roce 2011 a 2012 tak kvalitní, jako nyní. Vznikly i jiné programy financování z bankovního sektoru, jako reakce na podporu sociálních firem – ČSOB apod.“

„Více se o sociálním podnikání ví. Je větší síť konzultací a podpory.“

- Dále podniky zmiňovaly **doporučení pro tvorbu zákona**, který by usnadnil fungování sociálních podniků a zvýšil povědomí o jejich fungování, objevily se komentáře k **nárůstu administrativní zátěže či regulace a větší konkurenci** na trhu. Další příjemci hodnotili **změny na trhu práce** a komplikace spojené s **pandemií Covid-19**.

„V nynější době se, v důsledku ekonomického růstu, rovněž potýkáme s nedostatkem pracovních sil z oblasti OZP zaměstnanců.“

„Přibýlo více administrativní práce, větší konkurence trhu, pro cílenou udržitelnost sociálního podniku – podnikáme ve více oborech činnosti“

„Změnila se situace na trhu práce – v novém období zaměstnáváme lidi spíše s nižší kvalifikací i vážnějšími zdravotními problémy. Roste potřeba zkrácených úvazků, pro TZP i 1/4 úvazky. Větší potřeba zajistit asistenci.“

„Nijak výrazně se podmínky nezměnily. V rámci OPZ jsou jinak definovány cílové skupiny, z pohledu zaměstnavatele je mnohem horší situace na trhu práce, resp. nabídka pracovní síly.“

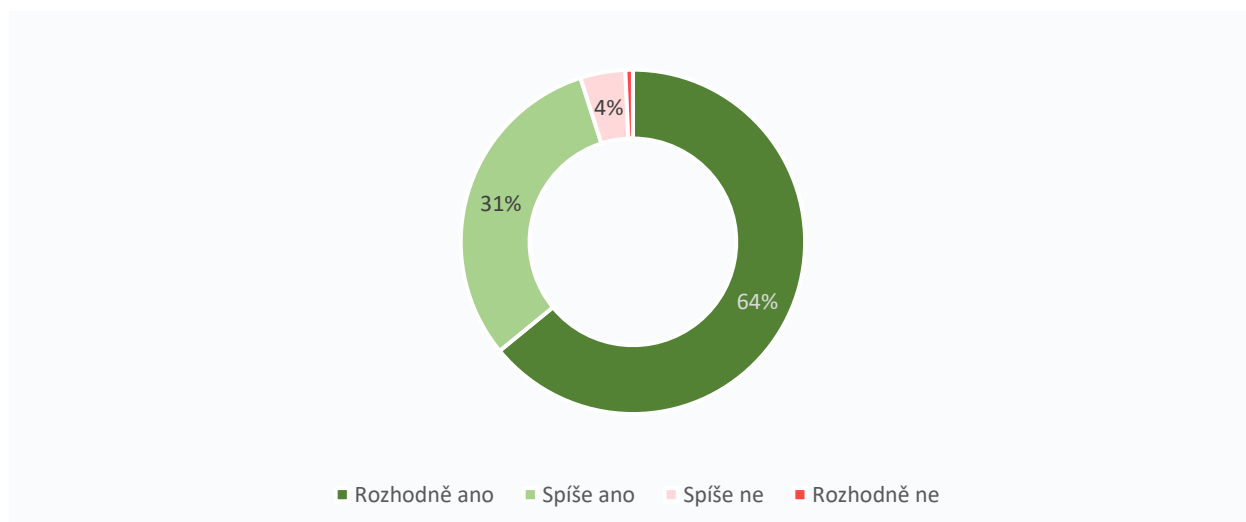
„Pandemie, která zlikvidovala turismus, vzala jediný udržitelný a komerční prvek našemu sociálnímu podnikání.“

„Před 15 lety nebylo sociální podnikání ani integrační sociální podnikání v ČR v podstatě nijak popsáno. Moc se o něm nevědělo. Na druhou stranu v této době byla daleko nižší administrativa a byrokracie. Dnes máme sice definici, co je sociální podnikání, ale podnikat, a navíc sociálně podnikat, je daleko složitější – více regulované.“

2.5 NASTAVENÍ DOTACE A PODPORY

- Dle většiny respondentů z řad podpořených sociálních podniků byla výzva OPZ formulována srozumitelně. Rozhodně srozumitelná byla pro 64 procent podniků, spíše srozumitelná pak pro 31 procent podniků. Pro 5 procent podniků byla výzva formulována spíše nebo zcela nesrozumitelně.

Graf 4: Srozumitelnost výzvy

N=147

- Podpořené sociální podniky mohly v komentáři upřesnit, co jim konkrétně přišlo v rámci formulace výzvy nesrozumitelné.

Tabulka 15: Prostor pro zlepšení srozumitelnosti výzvy

- Nejvíce komentářů se týkalo tématu **způsobilých výdajů**. Jeden z respondentů upřesnil, že by uvítal jasnější vysvětlení toho, co je a co není podporováno zejména v rámci marketingu „*aby bylo eliminováno krácení při věcném hodnocení*“. Zmíněna byla také potřeba přesnějšího vymezení toho, jaké vybavení pro cílovou skupinu je možné z dotace proplatit. Jeden z komentářů pak navrhoval uvádět výčet uznatelných nákladů jako příklad dobré praxe.

„Hranice mezi tím, které vybavení potřebuje ke své činnosti cílová skupina a které je nutné pro provoz sociálního podniku a tím možnost zaměstnat osoby z cílové skupiny, není jednoznačná a záleží na subjektivním výkladu hodnotitele a zpracovatele.“

„Nejasné vymezení způsobilých výdajů. Z opatrnosti jsme některé položky do rozpočtu vůbec nedali, byť víme, že by nám pro zvýšení tržeb a tím zvýšení stability sociálního podniku pomohly.“

- Několik komentářů považovalo výzvu za příliš **obsáhlou, obecně nesrozumitelnou či s neúměrným rozsahem požadavků**.

„Mohly by být informace více ucelené. Pokud podnikatel nemá zkušenosti s dotační oblastí, je pro něj těžké se v tom pohybovat.“

„Některé body nebyly definovány dostatečně jednoznačně.“

„Některé pasáže výzvy jsem musela číst několikrát, abych pochopila smysl a co se po mě vyžaduje. Ale to přičítám specifické projektové řeči, kterou jsem si musela nastudovat, jelikož jsem takhle velký projekt psala poprvé. Jinak mi hodně pomohli lidé z organizace Tessea, kdy mi dávali cenné rady a vysvětlovali trpělivě čemu jsem nerozuměla.“

„Výzva jako taková byla nesmírně komplikovaná, její zadání a možnosti, co lze a nelze hradit z výzvy v rámci nákladů apod. Máme zkušenosti s 8 granty z EU fondů a nezažili jsme komplikovanější výzvu. Výzva nereflexuje realitu fungování sociálních podniků a nereflexuje možnosti neziskových organizací.“

- Několik podniků ve svých komentářích uvedlo, že by uvítalo **zpřesnění definice environmentálního podniku**. Navrhováno bylo uvedení příkladů či vzorů takového podniku.

„Definice environmentálního podniku byla ze začátku velmi nejasně definovaná, ale na základě konzultací jak s experty, tak s projektovými manažery se podařilo tyto nejasnosti vyřešit.“

„Nemohli jsme se rozhodnout, zda spadáme spíše do environmentálního typu projektu či sociálně integračního.“

- Další komentáře se týkaly **definice oprávněných žadatelů**, zejména v souvislosti s podporou pro již fungující sociální podniky: „*Vymezení co je a není uznatelné při posouzení rozšíření sociálního podniku o novou činnost či produkt.*“

- Výhrady mělo několik respondentů k **požadavkům na podobu podnikatelského a finančního plánu.**

„Podoba podnikatelského plánu, co poskytovatel dotace skutečně od žadatele chce. Ne nechávat jen fráze, za kterými si nikdo neumí nic představit a nikdo k nim nemám konkrétní výklad.“

„Podnikatelský plán obsahoval požadavky, které byly z hlediska ekonomického špatně formulované. Příkladem může být požadavek na stanovení bodu zlomu u podniku a nikoli u výrobku v případě více výrobků.“

„Poměrně dost jsme tápali, jakým způsobem zpracovat finanční plán – chyběly přesnější instrukce.“

- Jasnější vysvětlení by několik respondentů uvítalo u **finančních podmínkách podpory či definice veřejné podpory.**

„Více srozumitelné mělo být, že se za žádných okolností nedá čerpat na pracovníky, kteří se věnují zaměstnancům s handicapem, z podpory úřadu práce (příspěvky poskytované dle zákona o zaměstnanosti (Úřad práce). Ve výzvě je specifikováno, že se nesmí čerpat podpora z úřadu práce na pracovníky OZP, podpořených osob v rámci projektu, ale ne na lidi, kteří se jim věnují. Na semináři jsme se na to opakovaně ptali, zda je to možné a odpověď byla "od nás dostanete finance na polovinu nákladů, finance na druhou část si sežeňte, kde chcete", což nám teď přináší poměrně hodně problémů. Kdybychom toto věděli, nikdy bychom do projektu nešli. Rozumíme, že nesmí být dvojí financování, ale netušili jsme, že není možno ani využít doplatku mezd, které nejsou hrazeny z projektu apod. Zároveň ve výzvě mělo být specifikované, že 50 procent financí na náklady projektu, které dostaneme, není 50 procent z celého objemu peněz, ale 50 procent z každé koruny. Opět, na semináři i konzultacích nám bylo řečeno, že to je 50 procent z celého objemu, ne z každé koruny. Což také velice komplikuje průběh projektu.“

„Nebyl nám jasný například způsob výpočtu podílu vlastních tržeb na celkových výnosech.“

„Ve výzvě nebyla uvedena ustanovení o podmínkách pro získání prostředků na investice, která nám byla sdělena až ex post a vedla k vyškrtnutí požadovaných investic v téměř 100 procent a to, dle našeho názoru, na základě svévolného postupu hodnotící komise.“

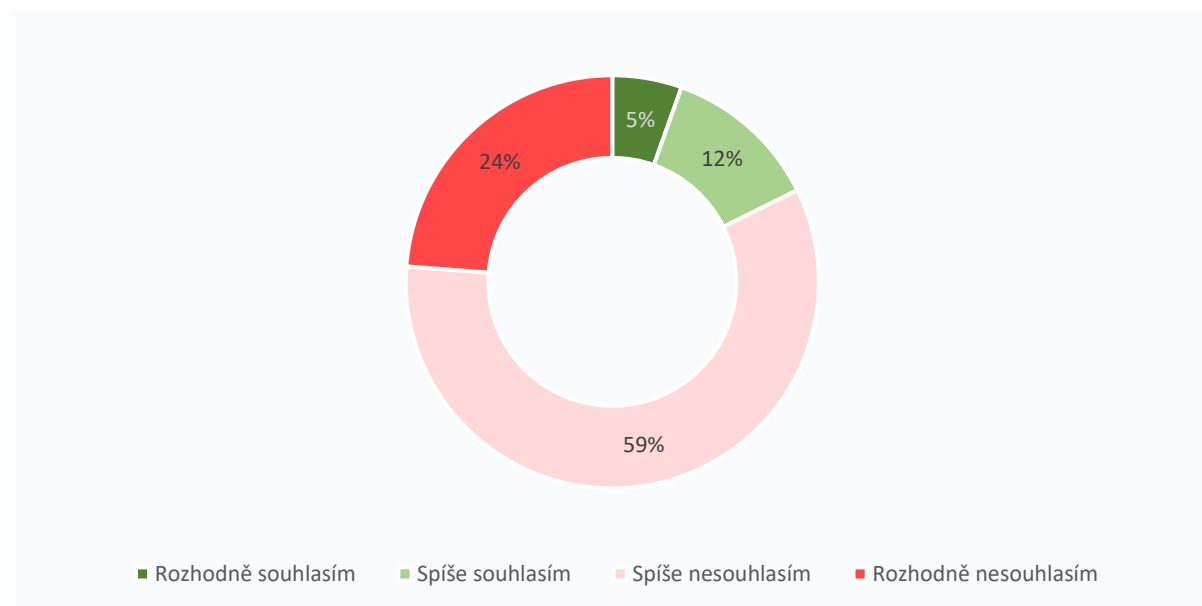
„Nejasná byla definice veřejné podpory pro autodopravu. Nedostali jsme na GO a na pořízení dodávkového vozidla, které by sloužilo pro stávající stavební činnost s odůvodněním, že když zřizujeme živnostenský list na autodopravu, tak to kvůli veřejné podpoře nejde, přitom podle pravidel podle mne stačí vést průkaznou evidenci využití předmětu dotace mimo oblast autodopravy.“

- Dvěma žadatelům o podporu nebyla srozumitelná **specifikace podporované cílové skupiny, jednomu pak obsah povinnosti zajišťovat psychosociální podporu cílové skupině.**

„Snad více srozumitelně mohla být popsána povinnost zajišťovat psychosociální podporu cílové skupině. Pro nedostatek těchto informací ve výzvě ji v rámci projektu hradíme z nepřímých nákladů.“

- Respondenti měli uvést, do jaké míry souhlasí s tvrzením, že nastavení výzvy bylo omezující. Celkově 82 procent všech respondentů s tímto tvrzením nesouhlasilo, konkrétně 24 procent respondentů rozhodně nesouhlasilo a 59 procent respondentů spíše nesouhlasilo. Naopak 18 procent nastavení výzvy za omezující označilo. 12 procent podniků projevilo mírný souhlas s tvrzením, že do projektu nezahrnuly kvůli nastavení výzvy některé aktivity. Pět procent podniků vyjádřilo naprostý souhlas s tím, že nastavení výzvy bylo omezující.

Graf 5: Souhlas s tvrzením - „Nastavení výzvy bylo omezující. Některé aktivity, které jsme chtěli do projektu zařadit, jsme kvůli nastavení výzvy museli vynechat.“

N=147

- Respondenti mohli v dotazníku také uvést, co konkrétně bylo podle nich v nastavení výzvy omezující.

Tabulka 16: Konkrétní omezení výzvy

- Nejvíce komentářů se týkalo **vymezení způsobilých výdajů** (11 odpovědí). Respondenti by uvítali větší prostor pro využití dotace např. v oblasti marketingu, stavebních úprav či nájmu. Větší volnost by také několik respondentů přivítalo v rámci využití dotace na mzdy.

„Ocenily bychom, kdyby v projektech byla paušální sazba například pro pomůcky pro cílovou skupinu či marketing – vyhnulo se by se poté zbytečným změnovým řízením.“

„Omezení vnímáme v možnosti stavebních úprav pouze pro přizpůsobení pracovních míst.“

„Položky drobné stavební úpravy neodpovídá situaci, pokud podnik se zařizuje v budově staré.“

„Omezené způsobilé náklady na budování provozu sociálního podniku. Náklady museli souviset pouze s cílovou skupinou a bylo těžké je v některých případech obhájit i přes to, že se zařizovala celá prodejna, bez níž by zaměstnanci vlastně práci nezískali.“

„Do způsobilých výdajů jsme nemohli zařadit náklady na nájem a provoz obchodu.“

„Omezující byla nemožnost platit mzdy obchodnímu zástupci s.r.o.“

„Nemělo by být striktní, někde až zavádějící dělení přímých a nepřímých nákladů a nemělo by být, že když zaměstnanec z cílové skupiny zrovna nepracuje na přesně vyjmenované podnikatelské činnosti, že nelze jeho mzdu proplácet z projektu (např. na začátku pracovního poměru, při čekání na dodání vybavení, tak není hrazeno to, že se zaměstnanec mezitím vzdělává a školí).“

„Jako omezení vnímáme limity prvovýroby.“

- Dalším hojně komentovaným omezením, které respondenti vnímají, bylo **vymezení podporovaných cílových skupin**. Konkrétně byly zmíněny např. tyto skupiny osob – osoby evidované na Úřadu práce méně než 1 rok, osoby pečující o osobu blízkou, odsouzení ve výkonu trestu.

„Uvítali bychom možnost zaměstnávat osoby ze všech cílových skupin. V případě výpadku zaměstnance je v současné době velmi těžké sehnat náhradu.“

„Neomezovat zaměření sociálního podniku na jednu, nebo dvě cílové skupiny, ale možnost zaměstnávání osob ze všech cílových skupin.“

„Naše cílová skupina jsou osoby po léčbě závislosti, kteří musí splňovat podmínku dlouhodobé nezaměstnanosti. Přivítali bychom i možnost "neaktivní" na trhu práce v předchozím období.“

„V integračních podnicích byla úzce vymezena cílová skupina, nebylo možné zaměstnat na podporovaných místech rodiče malých dětí bez dlouhodobé evidence, což obvykle rodiče po RD nemají.“

„Omezení bylo v zacílení na cílovou skupinu, kde vidím, že i člověk s podmíněným odsouzením má na trhu práce problém se získáním zaměstnání.“

„Z mého pohledu chybí např. podpora vycházejících dospělých z dětských domovů – bydlení, práce, pomoc odborníků.“

- Pět komentářů se sešlo k **omezujícím podmínkám pro podporu již fungujících sociálních podniků**.

„Omezení vnímáme v aktivitách, které by šly považovat i za podporu stávajících produktů.“

„Stávající aktivity nebylo možné podpořit. Přičemž bychom zaměstnali osoby z cílové skupiny, ale nebylo to možné.“

„Přivítali bychom větší možnost rozvoje stávajících podniků, třeba inovace stejného výrobního programu bez nutnosti nových "aktivit".“

„Zmatečné je rozdělení na stávající podniky a podpora nových aktivit. Určení nových činností či aktivit podniku není jednoduché. Omezení podpory stávajících podniků je realizováno již prostřednictvím de minimis nebo lze zavést strop na úrovni určité velikosti podniku.“

„Umožněn by měl být nákup modernější technologie pro stávající podniky bez nového zaměstnávání či aktivit – prostě rozvoj toho, co je.“

- Dva respondenti za hlavní omezení považují **režim de minimis**.

„Konkrétně v našem případě je omezující režim de minimis, vzhledem k tomu, že jako malozemědělci nedosáhneme na žádnou ze zemědělských dotací (i kdyby ano, tak by šlo o

velmi nízké částky) a zároveň nejsme podpořeni ani dotací OPZ na zelinářství, které zastupuje velkou část z našich podnikatelských aktivit.“

- Další komentáře vnímaly jako omezující např. **požadovaná pravidla bezpečnosti práce a hygieny, pravidla pro zaměstnání cílové skupiny nebo finanční podmínky podpory**. Jeden komentář označil jako velmi náročná **kritéria pro environmentální sociální podnik**.

„Konkrétně byla omezující oblast právních a ostatních souvisejících předpisů v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, hygieně při práci a požární ochraně.“

„Požadovaných minimálně 0,4 úvazku těžce postižení nemohou splnit.“

„Nechápu, proč by osoba z cílové skupiny na podporovaném místě nemohla vést účetnictví vlastní organizace (či vykonávat jinou práci, která charakterem patří do nepřímých nákladů – nejde přece o člena realizačního týmu).“

„V případě podpory mezd by výzva mohla podpořit i osoby, které jsou podporovány úřady práce jako § 78, a to jako další spoluúčasť pro tyto osoby, tak aby mohlo dojít ke zvýšení mezd u stávajících kvalitních pracovníků.“

„Nejvíce omezující nebylo pro nás financování, ale velmi rychlé zahájení výroby a uvedení na trh. Termín 3 měsíce včetně nábory zaměstnanců, pořízení strojů, rekvalifikace, zahájení výroby a spuštění prodeje (marketingová podpora je v tomto směru naprosto nezbytná!) byl opravdu velmi hraniční.“

„Chtěli jsme realizovat projekt jako environmentální s větším zapojením cílových skupin. Bohužel se toto nepovedlo dostatečně objasnit a doložit při konzultacích. Z našeho pohledu jsou mantinely pro environmentální zařazení sociálního podniku přísně nastaveny.“

- Respondenti mohli v dotazníku také doporučit, co by z jejich pohledu bylo užitečné či potřebné financovat z OPZ v oblasti sociálního podnikání, co výzva neumožňovala.

Tabulka 17: Doporučení pro nastavení podpory sociálního podnikání

- Nejvíce odpovědí se dotklo **investic** – ať už v obecné rovině nebo byly jmenovány konkrétní oblasti – např. nákup zásob a spotřebního materiálu, stavební práce, nákup vozidel nebo výzkum a vývoj.

„Bylo by dobré zachovat ve výzvách možnost nákupu investice až do 50 procent přímých nákladů projektu. Již z toho by mělo být Řídícímu orgánu patrné, že to subjekt myslí vážně, že nechce jen "využít" peníze na mzdy zaměstnanců, že chce skutečně podnikat. Propojení s IROP je možné, ale ne příliš reálné z důvodu časové náročnosti hodnotících procesů a naprostého časového nesouladu výzev OPZ a IROP.“

„Pouze bychom doporučili zvětšit poměr patřící do investičních výdajů.“

„Máme námitky k poměru investičních a neinvestičních nákladů. V počátku podnikání jsou investiční náklady mnohem vyšší, než výzva umožňuje.“

„Dát i do OPZ investiční tituly a nedělat je přes IROP apod.“

„Uvítali bychom zvýšení podílu financí na bezbariérové úpravy.“

„Financovat opravy, které se vztahují k pracovním místům zaměstnanců cílové skupiny, nejen ke zdravotně postiženým osobám.“

„Budování provozu – aktivita by například mohla být omezena procentuálně v souvislosti s požadovanou přímou podporou – uznatelné by ale byly i ty náklady, které přímo nesouvisí s výkonem práce cílové skupiny, ale bez jejich pořízení by podnikatelská aktivita nemohla být provozována.“

„Podle našeho názoru by bylo vhodné více podpořit nákup technologií. Alespoň ve výrobním sociálním podniku je přímá úměra mezi zakoupenou technikou a množstvím zaměstnaných lidí.“

„Naše doporučení se nevztahuje ani tak na aktivity, jako na rozložení prostředků mezi investice a neinvestice. Pokud jde o podniky využívající možnosti příspěvku na zaměstnávání OZP, tak ve většině případů nepotřebují tak moc řešit mzdové náklady, ale zatěžují je spíš investice do vybavení v počátku podnikání.“

- Několik doporučení mířilo na **větší finanční prostor v oblasti marketingu, analytických prací, cestovního či obnovy majetku.**

„V rámci výzvy bychom dle našeho názoru kladli větší důraz na marketing a obecné propagace sociálního podniku.“

„Bylo by fajn financovat pracovníka marketingu. Původně to prý ve výzvě bylo, pak bylo zrušeno. To nám opravdu hodně chybí.“

„Překvapilo nás, že výroba nových webových stránek je neuznatelný náklad. Z praxe víme, že pro zákazníky cateringu je důležité, aby si mohli odkaz na naši službu lehce najít a rovnou si přes formulář objednat.“

„Bylo by vhodné financovat nějakým způsobem obnovu majetku, například jednou za 5 nebo 10 let je třeba obnovit vozidlo nebo technologie a na to si sociální podnik na venkově, ve vyloučené lokalitě, těžko vydělá.“

- Další odpovědi doporučovaly **doplnění některých aktivit pod přímé náklady.**

„Koordinační projektu – pomoc s realizací projektu po stránce administrativní a tyto náklady mít možnost zahrnout do přímých nákladů projektu.“

„Mezi přímé náklady bych doporučovala zařadit koordinaci projektu a vzdělávací aktivity pro podpořené osoby (kurz bezpečnosti práce, výcviky atd.)“

- Několik odpovědí by doporučilo **úpravu podmínek pro financování vzdělávání.**

„Možná by bylo dobré financovat více školení zaměstnanců v rámci podnikání.“

„Napadá mě pouze vzdělávání týkající se projektového vedení.“

„Vzdělávání manažera sociálního podniku, účast provozního pracovníka na školení osob z cílových skupin. Náklady na tyto aktivity v omezené míře snad zahrnout lze již nyní, ale informace z MPSV jsou nejasné a finálně uvidíme až při schvalování ŽoP. Ovšem pro efektivní fungování sociálního podniku a dlouhodobě udržitelné zaměstnávání cílových skupin jsou tyto aktivity nezbytné.“

- V rámci doporučení k financování se objevily i další specifické aktivity.

„Umožnit v rámci podpory cílové skupiny fyzioterapii.“

„Vytvořit nácvikové pracovní místo pro osoby ohrožené sociálním vyloučením.“

„Podporovat aktivity zaměřené na rozvoj dobrovolnické činnosti. Ve smyslu podpory organizace, vzdělávání, koordinace takových aktivit.“

„Umožnit podporu řešení globálních environmetálních problémů – snižování uhlíkové stopy, šetrný provoz, podpora místní ekonomiky, finanční prostředky na podporu péče o krajinu a pozemky (výzva omezovala použití finančních prostředků na péči o pozemky).“

„Myslím, že nastavení výzvy bylo velmi benevolentní. Spíše než o možnostech rozšíření podpory z OPZ bych uvažoval o zpřísnění podmínek výzvy. V rámci výzvy nebylo žádné omezení, které by nás nutilo z našeho záměru něco vypustit.“

- Již dříve založené sociální podniky, které v rámci OPZ čerpaly podporu na rozšíření svého podnikání, měly odpovědět na to, jestli se z jejich pohledu od sebe liší podmínky pro sociální podnikání v době vyplňování dotazníku a v době, když začínaly sociálně podnikat. Žádné změny nezaznamenala zhruba třetina respondentů, zbytek z nich viděl posun podmínek v různých oblastech.

Tabulka 18: Změna podmínek pro sociální podnikání v průběhu času

- Několik respondentů zmínilo, že se od začátku jejich podnikání zvýšilo **povědomí o sociálním podnikání** – ať už u veřejnosti nebo obchodních partnerů.

„Firmy začínají o sociálních firmách vědět. Veřejnost začíná reagovat pozitivně.“

„Podpora sociálního podnikání se rozvíjí a veřejnost ho i lépe vnímá.“

„V době, kdy jsme začínali sociálně podnikat nebyly principy sociálního podnikání známy ve všeobecném povědomí firem, podniků a institucí. S postupujícím časem se toto povědomí výrazně zlepšilo a běžné podniky i instituce jsou pro navazování obchodní spolupráce podstatně více nakloněné a přístupné.“

- V některých odpovědích ale naopak zaznívalo, že **povědomí o sociálním podnikání je stále nedostatečné**.

„Stále je stav takový, že pokud nejde o osobní známosti s odběrateli, kteří již "chápu" sociální podnikání ze zkušeností ze spolupráce s námi, tak toto označení lidé v běžném byznysu neznají, nevěří mu. Pomohl by zákon, který by to nějak definoval a "zlegalizoval".“

„Stále není opora v legislativě. Prodej našich výrobků ve většině případů nijak neovlivňuje, zda jsme nebo nejsme sociální podnik.“

- Několik respondentů kvitovalo, že **přibývá možností poradenství a konzultací k sociálnímu podnikání**.

„Je větší síť konzultací a podpory.“

„Postupně se zlepšovalo poradenství a informovanost o sociálním podnikání, které nebylo v roce 2011 a 2012 tak kvalitní, jako nyní.“

- V několika odpovědích zaznělo, že od doby zahájení podnikání jejich sociální firmy **přibýlo možných finančních zdrojů.**

„Spatřujeme nyní pravděpodobně více možností různých typů podpor, bez kterých by pro nás nebylo možné realizovat projekt v takovém rozsahu jako s podporou především Evropských fondů.“

„Vznikly i jiné programy financování z bankovního sektoru jako reakce na podporu sociálních firem – ČSOB apod.“

„V současné době je k dispozici větší podpora po sociální podnikání (finanční i poradenská).“

- Více odpovědí se věnovalo **administrativním povinnostem a nárokům spojeným se zahájením a realizací podnikání.** Až na jednu výjimku, kdy respondent vnímal snahu zmenšovat zbytečnou administrativu projektů, většina komentářů vnímala zátěž na sociální podniky jako zbytečně velkou.

„V začátcích bylo možné lépe kombinovat různé zdroje podpory - např. mzdové příspěvky s příspěvky od úřadu práce. Roste prudce minimální mzda a od ní odvezené zaručené mzdy. Podmínky se zpříšňují, neustálý koloběh různých kontrol (ÚP, MPSV, finanční úřad, zdravotní pojišťovny...). Na druhou stranu se rozšířila možnost podpory z MPSV – možnost žádat o podporu na stávající činnost bez nutnosti neustálého rozšiřování oboru činnosti.“

„Nově registrujeme 15% finanční spoluúčasť, vyšší náklady na administraci projektů – náklady na řízení projektů, právní firmy, výběrová řízení apod., dlouhé lhůty na kontroly výběrových řízení (více než 4 měsíce), které mají negativní dopad na termíny zahájení projektů a cash flow projektu.“

„V současné době jsou podmínky pro sociální podnikání horší než v začátcích sociálního podnikání, a to ve změnách příspěvku §78 v souvislosti se zvyšováním minimální mzdy a také možnosti získání příspěvku formou dotací z EU jsou obtížnější a legislativně náročnější. Také stále chybí zákon o sociálním podnikání, což situace zcela jistě nezlepšuje.“

„Před 15 lety nebylo sociální podnikání ani integrační sociální podnikání v ČR v podstatě nijak popsáno. Moc se o něm nevědělo. Na druhou stranu v této době byla daleko nižší administrativa a byrokracie. Dnes máme sice definici, co je sociální podnikání, ale podnikat, a navíc sociálně podnikat je daleko složitější – více regulované.“

„Definice sociálního podnikání byla volnější a nebylo nutné zpracovávat podnikatelské plány v "šílené" podobě. Podnikání jako takové bylo stále na prvním místě, místo nesmyslného popisování práce s cílovou skupinou. Zakladatelem sociálního podniku s rozhodujícím podílem mohly být obce a města. Potom by vznikaly podniky, které mají smysl, mají v zádech silného spojence, který pomůže v těžkých dobách a nevznikaly by "kavárničky" se třemi hendikepovanými v obsluze, jejichž životnost je tak akorát po dobu realizace projektu.“

- Několik komentářů se věnovalo **změnám na trhu práce.**

„Měnila se situace na trhu práce – v novém období zaměstnáváme lidi spíše s nižší kvalifikací i vážnějšími zdravotními problémy. Roste potřeba zkrácených úvazků, pro osoby tělesně zdravotně postižené i 1/4 úvazky. Větší potřeba zajistit asistenci.“

„V nynější době se, v důsledku ekonomického růstu, potýkáme s nedostatkem pracovních sil z oblasti osob se zdravotním postižením.“

„Z pohledu zaměstnavatele je mnohem horší situace na trhu práce, resp. nabídka pracovní síly.“

- Jeden z podniků vnímá **růst konkurence na trhu**.

„Je větší konkurence trhu, pro cílenou udržitelnost sociálního podniku podnikáme ve více oborech činnosti.“

- Na dva podniky v době začátku podpory už dolehla **opatření související s pandemií koronaviru covid-19**, což vnímaly jako zásadní změnu oproti dřívějšímu podnikání.

„Liší se díky pandemii, která zlikvidovala turismus, tudíž vzala jediný udržitelný a komerční prvek našemu sociálnímu podnikání.“

„Z dlouhodobého hlediska jsou podmínky z hlediska financování sociálního podniku podobné, až na momentální situaci způsobenou koronavirovou krizí, doufám, že krátkodobou. V dnešní době je náročnější získat zakázky, zákazníci jsou náročnější, proto oslovujeme větší skupinu potenciálních zákazníků, kdy zapojujeme všechny zaměstnance do tohoto procesu.“

- Respondenti odpovídali na to, jakou právní formu považují pro sociální podnikání za nejvíce vhodnou. Výrazně nejpočetnější zastoupení respondentů uvedlo, že za nejvhodnější právní formu považují obchodní společnost, přesněji společnost s ručením omezeným (s.r.o.). Tato forma je pro respondenty výhodná v několika ohledech. Nejčastěji akcentovaným faktorem pro zřízení s.r.o. je nižší administrativní náročnost – relativně jednoduchý způsob založení společnosti a s tím spjaté nízké finanční náklady, nezávislost na zřizovateli či možnosti rozhodnutí o statusu plátce DPH. Dále je jako výhoda uváděna skutečnost, že díky zřízení s.r.o. vnímají provozovatelé svůj sociální podnik jako rovnocenný s ostatními podnikatelskými subjekty v tržním prostředí, což je spojeno i s jednodušším navazováním spolupráce či hledáním odběratelů výrobků. Spíše ojediněle byly zmiňované další právní formy, jako nestátní nezisková organizace, zapsaný spolek, sociální družstvo, osoba samostatně výdělečně činná či zapsaný ústav nebo akciová společnost.

Část respondentů uvedla, že právní forma pro sociální podnikání nehraje velkou roli, že jsou důležitější zkušenosti týmu z podnikatelské a sociální oblasti, či že záleží spíše na typu sociálního podniku a prioritách provozovatele, tudíž není možné určit nejvhodnější právní formu provozování sociálního podniku.

Tabulka 19: Nejvhodnější právní forma pro sociální podnikání

- Nejčastěji respondenti preferovali jako právní formu pro sociální podnikání **společnost s ručením omezeným** (s.r.o.). Výhodou je pro ně často nižší administrativní náročnost, jednoduchý způsob založení společnosti, nižší finanční náročnost, nezávislost na zřizovateli či možnost rozhodnutí o statusu plátce DPH.

„V případě první výzvy OPZ na sociální podnikání to bylo z našeho pohledu určitě s.r.o. – s ohledem na jednoduchý způsob založení, nízké náklady na vytvoření společnosti, omezené ručení z předmětu podnikání, neslučování obratu pro DPH (tj. aby se mateřská organizace poskytující vzdělávání nestala zbytečně plátcem DPH, když poskytuje většinou služby, které jsou od DPH osvobozeny). Navíc tento způsob dostatečně chrání "mateřskou" zakládající

organizaci, což často bývá nějaká neziskovka, před následkem případného neúspěchu podnikatelského záměru. V druhé výzvě OPZ bylo určitě užitečné, že mohli žádat i NNO jako o svoji vedlejší činnost.“

„Za nevhodnější formu považujeme s.r.o., kterou také jsme. Důležité je pro nás zejména to, že nejsme závislí na žádném zřizovateli, můžeme či nemusíme být plátcí DPH (samozřejmě až do objemu zákonem stanovených příjmů) a také pro ostatní firmy – vesměs také s.r.o. - vypadáme atraktivně a rovnocenně. Pokud má být sociální podnik fungujícím a konkurenceschopným podnikem, musí na trhu působit jako další firmy (s.r.o.). Z tohoto důvodu také nemáme v názvu společnosti "sociální podnik", ale pouze Deregio, s.r.o. (uvažovali jsme také o variantě Deregio – sociální podnik, s.r.o., ale tuto jsme nakonec nezvolili, aby informace, že se jedná o sociální podnik některé případné klienty neodradila a raději si službu neobjednali u "normální" firmy).“

„S.r.o. - jasná a transparentní struktura fungování, dává možnost pružně reagovat na změny trhu/konkurenci.“

„Nevhodnější: společnost s ručením omezeným – jedná se podnikání, tudíž by podnik měl mít právní formu určenou pro podnikání, navíc je to administrativně méně náročné než např. ústav (není nutná správní, dozorčí rada, i z hlediska účetnictví a daňové problematiky je jednodušší s.r.o. než neziskové organizace), na druhou stranu je s.r.o. "čitelnější" než např. OSVČ nebo spolek (musí zveřejňovat výroční zprávu ve sbírce listin), což je při příjmu státních financí důležité.“

„Společnost s ručením omezeným – je nepřijatelnější pro trh, ve kterém se sociální podnik pohybuje. Sociální podnik nemá vytvořen vlastní segment trhu, kde se pohybují jen sociální podniky. Proto potřebuje mít právní formu přijatelnou a srozumitelnou pro své obchodní partnery, jak dodavatele, tak odběratele.“

- Někteří respondenti viděli výhody v **právních formách určených pro nestátní neziskové organizace**. Pozitivně hodnotili reprezentativnost, možnost dosáhnout na další druhy podpor či lepší schopnost zapojení do projektů ESF.

„Nezisková organizace – nízká spoluúčast, malé riziko provozovatele v případě problémů s podnikáním, výrazně větší šance získat další podporu (různé granty firem, aj.) pro rozvoj soc. podniku a tím snazší možnost rozšíření sociálního podniku.“

„Neziskovku, protože sociální podnikání není o podnikání (zisku), ale o tom "sociálním", tzn. o přínosu pro podpořeného jednotlivce a pro společnost.“

„Mysleli jsme, že je námi zvolená forma s.r.o. je vzhledem k podnikatelské činnosti vhodná – nyní na to trochu narážíme (naši partneři nás vzhledem k tomu nechtějí podporovat, protože jsme z jejich pohledu podnikatelé a ne NNO/sociální podnik). Ukáže se v budoucnu.“

„Když jsme začínali, bylo povinností být třeba s.r.o. Domnívám se, že NNO, které měly možnost podpor tohoto typu získat později, jsou ve výhodnějším postavením, jelikož mají možnost i dalších zdrojů financování, což ryze podnikatelský subjekt nemá. NNO mají také širší možnost se zapojovat do projektů z ESF nebo jiných. Nejde o formu, ale o to, aby sociální podniky měly stejné podmínky v přístupu k dotacím. Podnik, který je zároveň chráněná dílna má provozní prostředky ze zákona, to je specifické a pochopitelné.“

„Naše právní forma je zapsaný spolek a z našeho pohledu je pro sociální podnikání nevhodnější z hlediska dalšího zvyšování nezávislosti neziskového sektoru na dotacích.“

„Máme zkušenost se spolkem a připadá nám vhodné realizovat sociální podnikání jako vedlejší činnost, podnikatelskou, která financuje činnost hlavní, neziskovou.“

- Jako vhodnou právní formu pro sociální podnikání považovali někteří respondenti z řad neziskových organizací specificky **sociální družstvo**. Pozitivně respondenti hodnotili kombinaci charakteristik komerční a neziskové organizace, snadný vstup dalších subjektů do majetkové struktury podniku či participaci zaměstnanců na rozhodování o chodu podniku.

„Družstvo – pokud jste s.r.o., je to považováno za komerční organizaci a pokud jste o.p.s., je to považováno za klasickou neziskovou organizaci, ideální je družstvo, což jsme při zakládání firmy ještě nevěděli.“

„Družstvo. Forma, která umožňuje snadný vstup dalších subjektů do majetkové struktury podniku, z podstaty právní formy zajišťuje účast zaměstnanců (pokud se rozhodnou stát družstevníky) na chodu podniku, jedna z nejdemokratičtějších forem řízení a správy a podniku.“

„Družstvo. Spojuje prvky neziskového sektoru (stanovy), současně klade větší důraz na ekonomickou soběstačnost v zájmu členů/členek, participace na rozhodování odpovídá požadavku co největšího zapojení zaměstnanců na všech úrovních provozu podniku. My jsme tuto formu nezvolili z důvodu, že by nám v době podávání žádosti komplikovalo situaci zakládat nový subjekt, současně jsme již ve spolkových vnitřních předpisech nastavili procesy a podmínky členství podobné družstvu a zvažujeme změnu právní formy po ukončení projektu. Dalším důvodem je, že v našem případě – environmentální sociální podnik je vedlejší hospodářskou činností spolku – nám obrat podniku a s ním spojená povinnost plátců DPH – zatěžuje rozpočtově některé jiné činnosti neziskového charakteru.“

- Respondenti měli možnost na závěr dotazníku vložit jakýkoli dodatečný komentář. Vybíráme některé z nich.

Tabulka 20: Dodatečné komentáře

„Bylo by dobré, vzhledem k obrovskému zájmu, vyčlenit na tuto oblast mnohem více peněz a zároveň více investovat do osvěty a vzdělávání, co to sociální podnikání vlastně je a co to obnáší. Já měl velmi jasnou představu, neboť jsem se o problematiku zajímal mnoho let, ale i tak mě vlastní praxe v mnohém obohacuje. Mnozí žadatelé netuší, do čeho jdou, a pořád se kolíbají mezi inklinováním k čistě podnikatelskému přístupu nebo k přístupu práce v neziskovce. U sociálního podnikání je ale nutné skloubit oba tyto přístupy, což je mnohem obtížnější než se zaměřit pouze na jeden z nich. To si málo kdo uvědomuje...“

„Obecně jako nejvíce smysluplné vidíme sociální podniky, které po úvodní rozjezdové dotaci nejsou závislé na veřejných zdrojích (tedy např. nezaměstnávají jenom OZP s příspěvkem úřadu práce, který mění sociální podnik jako podnikající subjekt na subjekt závislý na trvalé veřejné podpoře). Na druhou stranu je extrémně obtížné vybudovat malý konkurenceschopný podnik zatížený plněním všech kritérií sociálního podnikání. Jako vhodnou podporu následné činnosti sociálního podniku (po dotaci) pak vidíme např. daňové úlevy. Vhodná by byla i možnost získat jednou za čas menší grant na zlepšení profesionalizace, vzdělávání, marketing nebo na rozšíření vybavení a technologií – ve vazbě na prokazatelné plnění kritérií sociálního podnikání a ekonomické výsledky.“

„Na závěr bych rád uvedl, že náš sociální podnik byl prvoplánově založen na zaměstnávání lidí z venkovského prostředí, kteří byli ohroženi sociálním vyloučením ze společnosti. Jednalo se o cílové skupiny nezaměstnaných, dlouhodobě nezaměstnaných, osob 50+, nebo osob omezených I – II stupněm invalidity. Vzhledem k současnému stavu nezaměstnanosti pro nás byl problém kapacitu sociálního podniku naplnit. Vycházeli jsme z údajů úřadu práce z roku 2015 a nečekali jsme, že sehnat nezaměstnané bude až takový problém. Proto bychom uvítali pružné změny omezení zaměstnávání osob pouze z cílových skupin označených v původním projektu. Jinak sociální podnikání je dle mého názoru dobrý nástroj proti sociálnímu vyloučení a myslím, že ve spojení se sociálním bydlením by bylo možné vytvářet jakési chráněné komunity, nebo družstva, kde by se lidé mohli "vracet" zpět do normálního života. Myslím, že propojení práce v sociálním podniku a sociálního bydlení je klíčové pro boj proti ubytovacímu byznysu a růstu nových vyloučených oblastí a ghett.“

„Můj názor je ten, že nastavený koncept sociálního podnikání v rámci OPZ je nefunkční, popř. dává smysl pouze při zaměstnávání osob, na které zaměstnavatelé pobírají mzdové příspěvky od úřadu práce. Pokud se jedná o cílovou skupinu osob nekvalifikovaných, bez podpory jejich mzdy po skončení projektu sociální podnik musí nutně ukončit činnost, neboť tyto lidé nejsou svým pracovním výkonem v normálním tržním prostředí vygenerovat prostředky alespoň na svou mzdu, ne tak na další náklady firmy. A to nemluvím o dalších "vícenákladech" s těmito lidmi – administrativa spojená s řešením jejich zadlužení (naši zaměstnanci mají i 14 exekucí), psychosociální podpora – pomoc při řešení bytových a rodinných problémů atd. Myslím, že dlouhodobý koncept podpory sociálních podniků zaměstnávajících tuto skupinu osob, by měl být jiný.“

„Změnit definici sociálního podnikání a umožnit obcím a městům mít rozhodující podíl v sociálním podniku, vloží tam majetek a musí mít určitou formu kontroly. Nám zatím město spíše vždy pomáhalo, než aby z podniku "tahalo" nějaký kapitál. Věřím, že by to tak bylo i u ostatních měst a obcí, ta obava "tunelování" je lichá. Navíc ochrana existuje i přes pravidla v domácí a evropské legislativě.“

„U nás ve firmě jsme velmi rádi, že je k dispozici dotace tohoto typu, která skutečně pomáhá a podporuje právě rodiče malých dětí a samoživitele. Od založení dílny, která tuto cílovou skupinu zaměstnává, jsme nejen pochopili mnohé další aspekty práce na zkrácený a flexibilní úvazek, ale hlavně díky této dílně ukazujeme, že tyto úvazky lze mít i ve výrobním sektoru, nejen na administrativních pozicích. Pevně doufám, že náš projekt bude příkladem i ostatním firmám, aby se nebály zaměstnávat maminky malých dětí, protože ony opravdu pracovat velmi chtějí a příležitostí na částečné úvazky v ČR, a navíc ve výrobě je velmi, velmi málo.“

3 Příloha: Projekty zahrnuté do vyhodnocení

Seznam tabulek

Tabulka 21: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 15 OPZ.....	33
Tabulka 22: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 26 OPZ.....	33
Tabulka 23: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 47 OPZ.....	34
Tabulka 24: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 67 OPZ.....	36
Tabulka 25: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 105 OPZ.....	37
Tabulka 26: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 129 OPZ.....	38

- V šetření po 6 měsících od začátku podpory jsou zastoupené odpovědi 15 podpořených podniků z výzvy OPZ č. 15, chybí odpověď podniku, který nezačal s realizací.

- Největší zastoupení ve výzvě č. 15 mají podpořené podniky v Moravskoslezském kraji a v kraji Vysočina (shodně po 3 podnicích), po dvou podpořených podnicích bylo ve Středočeském a Jihomoravském kraji, po jednom podpořeném podniku bylo pak v dalších 5 krajích.

Tabulka 21: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 15 OPZ

Realizátor	Název projektu	Kraj realizace	Zahrnuto
AKROBRAB s.r.o.	Pradlenka BARBORKA	Vysočina	Ano
Dělníci s.r.o.	Dělníci s.r.o. - Prádelna	Středočeský	Ano
Deregio s.r.o.	Sociální podnik Deregio, s.r.o. - Integrace dlouhodobě nezaměstnaných a zdravotně postižených osob na zlínský trh práce	Zlínský	Ano
DJ food s. r.o.	Cook Point CEITEC - s chutí do toho!	Jihomoravský	Ano
EKOVYSOČINA s.r.o.	EKOVYSOČINA s.r.o. - specializované služby pro ochranu přírody a přírodní zahrady	Vysočina	Ano
Haviřovský sociální podnik s.r.o.	Haviřovský sociální podnik	Moravskoslezský	Ano
Masopust Gastro s.r.o.	Práce s vůní kávy	Ústecký	Ano
Mgr. Jana Fišerová	Sociální podnik Citygraph	Královéhradecký	Ano
PALLFY RESTAURACE s.r.o.	Huťářství - jídlo a kultura s tradicí	Moravskoslezský	Ano
PTL, s.r.o.	PTL, s.r.o. - Sociální podnik s vysokou přidanou hodnotou	Vysočina	Ano
sales 24,s.r.o.	Rozšíření činnosti Kontaktního centra Kolibřík o novou službu externí back-office	Jihomoravský	Ano
Sociální družstvo Stabilita Olomouc	Naše Café - výroba	Olomoucký	Ano
Tovla s.r.o.	Finalizace specifické kartonáže	Jihočeský	Ano
Twin Catering s.r.o.	Twin Catering - rozvoj nového sociálního podniku na 100%	Středočeský	Ano
Unika Relax Ostrava, s.r.o.	Sociální podnik - Masérské centrum Unika Relax Ostrava	Moravskoslezský	Ano
GCG - sociální podnik s.r.o.	Gastro Centrum Gurmán, sociální podnik		Ne

- Do šetření jsou zahrnuty dvě odpovědi sociálních podniků z výzvy OPZ č. 26 které pocházejí z Moravskoslezského kraje.

Tabulka 22: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 26 OPZ

Realizátor	Název projektu	Kraj realizace	Zahrnuto
MELIVITA s. r. o.	Chytrá svačina	Moravskoslezský	Ano
P&A Thrax, s.r.o.	Výroba doplňkové stravy pro sportovce	Moravskoslezský	Ano

- Ze 62 podniků podpořených ve výzvě č. 47 je do šetření zahrnuto 42 projektů. Tři projekty odstoupily od realizace hned v počátku podpory, u 12 projektů nebylo možné dotazníky od projektů získat⁴ a 5 projektů má začátek realizace na konci roku 2020 či v průběhu roku 2021, nejsou tak zařazeny do tohoto průběžného zhodnocení.

- Největší zastoupení mají podniky zařazené do tohoto šetření v Moravskoslezském kraji (8 podniků), dále pak v Pardubickém a Středočeském (shodně po 5 podnicích). V Jihočeském, Olomouckém, Ústeckém, Královéhradeckém kraji a na Vysočině mají kraj realizace vždy tři podniky. Dále je zastoupený Jihomoravský a Karlovarský kraj (shodně po 2 podnicích) a Jihočeský, Liberecký, Moravskoslezský, Plzeňský a Ústecký kraj (po jednom podniku).

Tabulka 23: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 47 OPZ

Realizátor	Název projektu	Kraj realizace	Zahrnuto
A MANO s.r.o.	Čokoládovna Drahonice OPZ	Jihočeský	Ano
ABRI, s.r.o.	Zahradnické a krajinářské služby	Karlovarský	Ano
ALVARIUM	Jiří Musil	Ústecký	Ano
Aperkom z. ú.	Dřevovýroba na Bílé	Moravskoslezský	Ano
BE-DA system s.r.o.	BE-DA system, sociální podnikání	Moravskoslezský	Ano
Betonářství s.r.o.	Betonářství s.r.o. - sociální podnik	Moravskoslezský	Ano
BÍZIK CZ spol. s r. o.	Pekárenská a cukrárenská výroba v hotelu Srdce Beskyd	Moravskoslezský	Ano
Breakfast Energy s.r.o.	MOC Kafe - výroba svačin	Moravskoslezský	Ano
Centrum služeb Broumov s.r.o.	Rozšíření sociálního podniku Tiskárny Centrum služeb Broumov s.r.o.	Královéhradecký	Ano
Coworkingové družstvo Spolu	Rozvoj a modernizace sociálního podniku v Humpolci	Vysočina	Ano
Dana Štastná	Rozšíření podnikatelských aktivit sociální firmy Kruh zdraví	Pardubický	Ano
Domeček, středisko pro volný čas a integraci DM ČČSH	Sociální podnikání Domeček	Jihočeský	Ano
Družstvo VIKTORINA LOCA	Družstevní výrobní a cateringové služby	Moravskoslezský	Ano
Dřevo NB, s.r.o. Sociální podnik	Zvyšování kvality sociálního podniku společnosti Dřevo NB - OPZ	Pardubický	Ano
EKOVSČINA s.r.o.	Rozvoj sociálního podniku EKOVSČINA s.r.o.	Vysočina	Ano
Hana Nováková	Krámeč s DOBROtaMy	Vysočina	Ano
Hartenberg z.s.	Hartenberg - základna sociálního podniku	Karlovarský	Ano
HOJNOST z.s.	Podpora vzniku environmentálního sociálního podniku s prvky komunitou podporovaného zemědělství v Tišnově	Jihomoravský	Ano
Kabinet CB s.r.o. (původně MycoLab s.r.o.)	Vybudování re-use pointu a re-use centra v Kaplici	Jihočeský	Ano

⁴ Důvodem byla neaktualizovaná data v informačním systému, což mělo za následek chybné načasování distribuce dotazníků.

KRÁLOVÉLHOTSKÁ s.r.o.	Sociální podnik KRÁLOVÉLHOTSKÁ s.r.o.	Jihočeský	Ano
LADUIN, s.r.o.	MAS_SP_Společnost Laduin sociálně podnikající	Pardubický	Ano
Lemanta s.r.o.	Lemanta Nymburk	Středočeský	Ano
Living of the future s.r.o.	Living for the future	Olomoucký	Ano
Nano expert.cz s. r. o.	Nano produkty pro exteriérové využití	Moravskoslezský	Ano
Naše farma Mirkov, z.s.	Podpora provozu sociálního podniku Naše farma Mirkov, z.s.	Plzeňský	Ano
Občerstvení SPALTO s.r.o	Občerstvení SPALTO (opz)	Pardubický	Ano
OK AQUALIGNUM s.r.o.	Podpora osob v sociálním podniku OK AQUALIGNUM	Královéhradecký	Ano
Ozdoba CZ s.r.o.	Vznik sociálního podniku OZDOBA CZ s.r.o.	Královéhradecký	Ano
Pojďte dál	Pojďte dál Neratovice - podpora nové podnikatelské aktivity	Středočeský	Ano
Portus Praha, s.r.o.	Bistro a kavárna s příběhem	Středočeský	Ano
PPikanto s.r.o.	Sociální podnik PPikanto	Ústecký	Ano
Sdružení Neratov, z. s.	Rozšíření sociálního podniku Albertinum Žamberk o vlastní výrobu občerstvení	Pardubický	Ano
Serwetnicki z. ú.	Centrum u KoDuSu	Moravskoslezský	Ano
Sklenářství Viol s.r.o.	Sociální podnik Sklenářství Viol s.r.o.	Olomoucký	Ano
ŠEDOVÁ clean service, o. p. s.	Založení nové provozovny úklidové firmy na Hustopečsku	Jihomoravský	Ano
Terra Mater, s.r.o.	Mariánská zahrada	Liberecký	Ano
Úsilí - zaměstnanecké družstvo	Šetrné zpracovávání ovoce ze Slavkovského bojiště	Středočeský	Ano
VČERA, DNES A ŽÍTRA s.r.o.	Včera, dnes a zítra s. r. o. - Sociální podnik v Krnově	Moravskoslezský	Ano
Videologic s.r.o.	Sociální podnik Videologic	Ústecký	Ano
VS Rychleby s.r.o.	Jesenické produkty	Olomoucký	Ano
Zelený klíč, s.r.o.	Zelený klíč - rozšíření do obcí	Ústecký	Ano
Zelený ostrov	Přibližování v regionu	Středočeský	Ano
Apolenka - centrum pro agroturistiku s.r.o.	Občerstvení na farmě - provozní část		Ne
Afes s.r.o.	Sociální podnik AFES		Ne
Beseda Bio s.r.o.	Sociální podnik Beseda Bio		Ne
CESAR TRADE, s. r. o.	Rozšíření oboru podnikání firmy CESAR TRADE s.r.o. jako podpora zaměstnanosti města Varnsdorf		Ne
Farma Krok, sociální podnik, s.r.o.	Farma Krok, sociální podnik, s.r.o.		Ne
Gesha s.r.o.	Pražírna kávy		Ne

ISIS - M o.p.s.	Rozšíření kapacit sociálního podniku Prádelna Ráj	Ne
Královská stezka o.p.s.	Sociální podnik Habry	Ne
Lukšovi s.r.o.	Vybudování sociálního integračního podniku Minipivovaru Čeladná	Ne
Masopust gastro s.r.o.	Rozvoj sociálního podniku Masopust gastro	Ne
Medoo Silesia s.r.o.	Medoo Silesia s.r.o. - Šalek medu zpředit' svedu	Ne
Michal Vopařil	Sběrna prádla	Ne
Na dobré cestě s.r.o.	Sociální podnik - kavárna	Ne
OPZ Lakovna Ladná s.r.o.	Rozvoj sociálního podniku Lakovna Ladná s.r.o.	Ne
PTL, s.r.o.	Rozvoj sociálního podniku PTL	Ne
REPARTO Zábřeh s.r.o.	MAS Horní Pomoraví - Provozní udržitelnost nového pracoviště sociálního podniku REPARTO Zábřeh s.r.o.	Ne
REPARTO Zábřeh s.r.o.	MAS HP - Provozní udržitelnost nového pracoviště sociálního podniku REPARTO Zábřeh II.	Ne
ŠEDOVIÁ clean service, o. p. s.	MAS Jižní Slovácko - Založení sociálního podniku /pneuservis ŠEDOVIÁ clean service, o.p.s.	Ne
WECAM 19 s.r.o.	Social enterprise WECAM 19 s.r.o.	Ne
ZAHRADA 2000 z. s.	Prádelna - nový provoz v SP ZAHRADA 2000	Ne

● V rámci výzvy č. 67 bylo celkově podpořeno 21 sociálních podniků. Největší zastoupení mají podniky v Jihočeském kraji (4 podniky), dále pak v Moravskoslezském, Olomouckém a Středočeském kraji (shodně po 3 podnicích). Po dvou podnicích mají kraj realizace v Jihomoravském a Ústeckém kraji a Vysočině. Královéhradecký a Liberecký kraj je zastoupen vždy jedním podnikem.

Tabulka 24: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 67 OPZ

Realizátor	Název projektu	Kraj realizace	Zahrnuto
1.SDZP družstvo	Podpora rozvoje sociálního podnikání v severních Čechách	Ústecký	Ano
Centrum rehabilitačních služeb, člen skupiny Jitro s.r.o.	Lokomoční centrum Jitro	Olomoucký	Ano
Czech organic cosmetics s.r.o.	Česká přírodní kosmetika - myšlenka, která pomáhá	Olomoucký	Ano
Domovy KLAS, o.p.s.	Vývařovna Temelín	Jihočeský kraj	Ano
Eterle CZ, s.r.o.	Sociální podnik Eterle CZ, s.r.o. - Integrace dlouhodobě nezaměstných osob na trh práce	Středočeský	Ano
FT & Catering s.r.o.	Služby parku Brniště	Liberecký	Ano
House Point, s.r.o.	Sociální podnik House Point, s.r.o.	Jihomoravský	Ano
Hustífanka služby s.r.o.	Vznik sociálního podniku Hustífanka služby s.r.o.	Královéhradecký	Ano

Chráněné dílny Fokus Vysočina s.r.o.	Lahůdky Chráněné dílny Fokus Vysočina	Vysočina	Ano
Info Expres s.r.o.	BODY FOOD - restaurace moderního životního stylu	Jihočeský	Ano
Mgr. Marcela Severová, Ph.D.	Sociální podnik Deserteria	Vysočina	Ano
Mgr. Ing. Jakub Mertl	Seznamte se, prosím.	Moravskoslezský	Ano
Natalija Bajkalova	Rozšíření sociálního podniku - výroba Mrazík	Jihomoravský	Ano
Osoblažské odpady s.r.o.	Sběr a využití odpadových materiálů na Osoblažsku	Moravskoslezský	Ano
PAPERMAX, s.r.o.	Rozšíření chráněné dílny Papermax	Moravskoslezský	Ano
Pasta Fidli, s.r.o.	Rozšíření výroby čerstvých těstovin	Středočeský	Ano
Plavnická s.r.o.	Plavnická s.r.o - výroba a prodej malých hranatých balíků sena	Jihočeský	Ano
Podnos restaurant, s.r.o.	Pivárna	Ústecký	Ano
Přirozenou cestou s.r.o.	Rozšíření sociálního podniku Přirozenou cestou	Olomoucký	Ano
Sociální Institut s.r.o.	První Písecká Polívkárna	Jihočeský kraj	Ano
Zelený ostrov s.r.o.	Zelený ostrov - úklid	Středočeský	Ano

- V rámci výzvy č. 105 byly v hlavním městě Praha podpořeny dva podniky.

Tabulka 25: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 105 OPZ

Realizátor	Název projektu	Kraj realizace	Zahrnuto
Borůvka Praha o.p.s.	Sociální podnik TA KAVÁRNA	Hlavní město Praha	Ano
Česká asociace paraplegiků -CZEPA, z.s.	Hvězdný bazar - tréninkové zaměstnávání vozíčkářů	Hlavní město Praha	Ano

- V rámci výzvy č. 129 bylo podpořeno celkově 67 projektů, do vyhodnocení jich však vstupuje 65, jelikož dva projekty nezačaly s realizací. Největší zastoupení mají podniky ve Středočeském kraji (12 podniků), v Jihomoravském kraji (8 podniků) a v Jihočeském a Libereckém kraji (shodně po sedmi podnicích). Dále je zastoupen Olomoucký kraj (6 podniků), Ústecký kraj (5 podniků), Královéhradecký, Moravskoslezský a Pardubický kraj (shodně po 4 podnicích). Jako kraj realizace mají tři podniky Zlínský a Moravskoslezský kraj. Vysočina a Karlovarský kraj je zastoupen vždy jedním podnikem.

Tabulka 26: Seznam podpořených podniků ve výzvě č. 129 OPZ

Realizátor	Název projektu	Kraj realizace	Zahrnuto
1. VALAŠSKÁ DIAKONICKÁ	PROJEKT PRALINKÁRNA "PRALINKY S PŘÍBĚHEM"	Zlínský	Ano
Akademie vzdělávání online s.r.o.	Flexibilní forma zaměstnávání	Olomoucký	Ano
Akrematorium, s.r.o.	Zvířecí krematorium Strakonice	Jihočeský	Ano
Americký fond o.p.s.	Franz Kafka Spital	Jihomoravský	Ano
Bamboolik s.r.o.	Sociální podnik Bamboolik	Jihomoravský	Ano
Bok & LK s.r.o.	Rozšíření firmy BOK&LK s.r.o.	Ústecký	Ano
CENTROM IMPEX s. r. o.	Rozšíření činnosti v IMPEX	Moravskoslezský	Ano
Ciderie Chříč s.r.o.	Zřízení a provoz integračního sociálního podniku Ciderie Chříč	Plzeňský	Ano
CPS servis, s.r.o. odštěpný závod SP	3D tisk technologií FDM	Středočeský	Ano
Černí koně, z.s.	Výroba a prodej handbike Černí koně - sociální podnik	Středočeský	Ano
Domov sv. Anežky. o.p.s.	Nový start pro Anežku	Jihočeský	Ano
družstvo TEXman	TEXman - výroba kvalitního českého ložního prádla	Liberecký	Ano
Držíme spolu	DRŽÍME SPOLU	Jihomoravský	Ano
EkoBioMix, s.r.o.	BIO bez obalu Kladno	Středočeský	Ano
EKOVYSOČINA s.r.o.	Rozvoj sociálního podniku EKOVYSOČINA s.r.o. o nový produkt pilařské výroby	Vysočina	Ano
ERGOTEP, družstvo invalidů	VOZÍK	Pardubický	Ano
Farní charita Česká Lípa	Dáme věcem další šanci!	Liberecký	Ano
Food Truck Rent s.r.o.	Food Truck, sociální podnik	Středočeský	Ano
GetBizDone	GetBizDone	Ústecký	Ano
Good Sailors, s.r.o.	Nová spisovka	Ústecký	Ano
HANDI VISION s.r.o.	Prádelna Zlín	Zlínský	Ano
Hostinec Chomout s.r.o.	Vypečený Chomout	Olomoucký	Ano
Chleba se solí s.r.o.	Sociální podnik Chleba se solí	Jihočeský	Ano
Imperium Holz, s.r.o.	Rozšíření výroby sociálního podniku Imperium Holz, s.r.o. o výrobu palivového dříví a štípaného šindele českého typu	Moravskoslezský	Ano
Ing. David Štych	Dřevodesign	Plzeňský	Ano
Ivana Hollanová	Kolářkárna u Salvátora	Liberecký	Ano
Jindřich Čejka	Environmentální sociální podnik Biobýt	Pardubický	Ano
Jizerská Levandule, s.r.o.	Levandulovna	Liberecký	Ano

KARTON s.r.o.	Kartonárna	Jihočeský	Ano
Koukol v obilí, spolek	Mýdlárna Koukol	Liberecký	Ano
Krabičky - výrobní družstvo	Sociální podnik - Krabičky	Moravskoslezský	Ano
Levitas s.r.o.	Výroba dřevěných palet v sociálním podniku Levitas s.r.o.	Ústecký	Ano
Linnet eu s.r.o.	Sociální podnik Linnet eu	Královéhradecký	Ano
Meryup - cycling s.r.o.	MERYUP - zpracování vyřazených reklamních materiálů	Středočeský	Ano
Mgr. Terezie Sýsová	Boty Rybička - nová provozovna a e-shop	Jihomoravský	Ano
Milan Drahoš	Speciální mechanizace Brdo	Pardubický	Ano
MOST ProTibet, o.p.s.	Sociální podnikání s tsampou	Moravskoslezský	Ano
Muzeum Kutná Hora o.p.s.	Knihtiskárna	Středočeský	Ano
Mycolab s.r.o.	KABINET CB - podpora vzniku sociálního podniku s environmentálním dopadem	Jihočeský	Ano
MYJÓMI družstvo invalidů	MYJÓMI ponožky, sociální podnik	Jihomoravský	Ano
Náruč, z.s.	Gastro výroba Náruč	Středočeský	Ano
Ozvučovací agentura SERENDIPITY s.r.o.	Ozvučovací agentura SERENDIPITY s.r.o.	Olomoucký	Ano
Pasta Artigianale Fresca s.r.o.	Pasta Artigianale Fresca s.r.o.	Jihočeský	Ano
Pasta fidli s.r.o.	Rozvoj výroby čerstvých těstovin Pasta Fidli	Středočeský	Ano
PERFECT pure service, o.p.s.	Rozšíření činnosti sociálního podniku o prádelnu	Jihomoravský	Ano
Pivovar Chříč s.ro.	Rozšíření výroby a zlepšení PR aktivit Pivovaru Chříč	Plzeňský	Ano
Potravinová banka Praha a Středočeský kraj	Neplýtáme, vaříme!	Praha + Středočeský	Ano
Propagační podnik Hradec Králové s.r.o.	Rozvoj Propagačního podniku Hradec Králové	Královéhradecký	Ano
Přirozenou cestou s.r.o.	Rosteme	Olomoucký	Ano
Revenium, z.s.	Revenium, sociální podnik Kokořín 12	Středočeský	Ano
Rodina v Kolíně z.s.	Sociální podnik Prádelna Rodina	Středočeský	Ano
Servis pro krajinu s.r.o.	Servis pro krajinu s. r. o.	Liberecký	Ano
Silver Czech Hands s.r.o.	Sociální podnik - Silver Czech Hands s.r.o	Královéhradecký	Ano
Sociální družstvo Stabilita Olomouc	Naše Café - rozšíření kavárny	Olomoucký	Ano
Sociální družstvo Znojmo	Sociální podnikání v plastové výrobě	Královéhradecký	Ano
Sociální podnik Jasan s.r.o.	Sociální podnik Jasan, s.r.o.	Jihomoravský	Ano
Spirála Turnov s.r.o.	Úklidem ke stabilnímu zaměstnání	Liberecký	Ano
Suzonex s.r.o.	Sociální podnikání Suzonex - úklidové středisko	Jihomoravský	Ano

Svobodný statek na soutoku, o.p.s.	BIO Zpracovna	Ústecký	Ano
Symbio food s. r. o.	Vratné lahve	Pardubický	Ano
TABETs.r.o.	Stavební sociální podnik	Karlovarský	Ano
Tradiční Hanácká, s.r.o.	Sociální podnik pro venkov - OPZ	Olomoucký	Ano
TWIN catering s.r.o.	Vytvoření pracovních míst pro OZP u malé výrobní linky na sušenky	Středočeský	Ano
z5mysl s.r.o.	NA DOBRÉ ADRESE	Jihočeský	Ano
ZO ČSOP Veronica	Kavárna Veronica	Zlínský	Ano
ENTOFARM s.r.o.	není specifikováno		Ne
Verifico, spolek	Kompostárna Raková - startovací dvouletý provoz sociálního podniku		Ne